ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

КУНДАЛИК ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМА

1991 йил 4 декабрь
ЧОРШАНБА
№ 234 (5.277).
Баҳоси 8 тийин.

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ХАРИДОРИНИ ТОПОЛМАЁТГАН МАҲСУЛОТЛАР

Хўжалик юритишнинг ижара усули яхши йўлга қўйилган хўжаликларда катта наф келтирмоқда. Буни Наманган районидаги Тельман номли жамоа хўжалигининг иссиқхона комбинати мисолида ҳам кўриш мумкин. Жорий йилда жамоа меҳнаткашлари бодрингдан мўл ҳосил етиштирдилар.

Лекин соҳибкорларнинг қувончи узоққа бормади. Уларнинг маҳсулотлари Наманган шаҳри дўконларида туриб қолмоқда. Одамлар нархи 3,5 сўм бўлган бодрингни олишмаяпти. Аммо бу ноз-неъматларга Тошкент, Хабаровск шаҳарларидан харидорлар топилмоқда. Ҳатто бир килограммига 9 сўмдан эркин нарх ҳам таклиф қилишаяпти. Бироқ мутасадди ўртоқлар маҳсулотни четга чиқариш мумкин эмас, деб рухсат беришмаяпти. Оқибат натижада 20 тонна бодринг тўпланиб қолди.

СУРАТЛАРДА: 1. Иссиқхона комбинатининг директори Аҳмаджон Ҳусанов ва звено бошлиғи Мирсаид Шодиев аллақачон узилиши керак бўлган маҳсулотларни кўздан кечиришмоқда.

2. Хўжалик раҳбари А. Ҳусановнинг боши қотган.

А. КОВТУН олган суратлар. (ЎзТАГ).

ДАЛАЛАР УЙҒОҚ

Пахтачиликда ишлаётганимга чорак асрдан ошди. Ота-боболаримиз чорва билан машғул бўлганлар. Пистали чўли ўзлаштирилиши билан қадрдон қишлоғимиздан келиб, деҳқончилик қила бошладик. Бу ерлар азалдан бизнинг «Шарқ юлдузи» жамоа хўжалигимизга қарашли бўлиб, чорва яйлови эди. Кейинчалик Эски Анҳор канали қурилиб, Зарафшон суви келтирилгач, Пистали даштига ҳам деҳқон қадами етди. 20 дан зиёд оила кўчиб келиб, бир вақтлар ёввойи писталар ўсиб ётган жойни ўзларига макон қилишди. Пахта, ғалла ва бошқа экинлар экила бошлади.

Шу орада Писталида алоҳида давлат хўжалиги ташкил этилиб, унга «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» деб ном берилди. Мен бу ерда аввал ҳисобчи, кейинроқ пахтачилик бригадасига бошлиқ бўлдим. Бу вазифада ўн йилдан ортиқ ишладим. Бирон йил пахта режаси бажарилмай қолганини эслолмайман. Ҳосилдорлик 17 центнердан 26 центнерга етди. Орден олдим. Мана, беш йилдан ошдики, агроучасткага раҳбарлик қилаяпман.

Аҳил жамоамиз жорий йилда 218 гектар ерга чигит экди. Ҳар гектар майдондан 17 центнер ўрнига 24 центнердан хирмон кўтардик. Ҳосилнинг катта қисми агрегатлар ёрдамида йиғиштириб олиниб, юқори навларга сотилди. Қабул пунктига режадаги 380 тонна ўрнига 500 тонна сифатли хом ашё топширилди. Аммо бундай натижаларга осонликча эришилмади. Айниқса, сув масаласи жуда қийнади. Пистали каналидан келувчи оби ҳаёт Қарши катта каналиникидан тубдан фарқ қилади. Хўжалигимиз экинзорлари Қашқадарёнинг ўрта қисмига келиб қўшилувчи Қилли коллекторининг шўр суви аралашган оби ҳаёт билан суғорилади. Тоғли Деҳқонобод ва Ғузор районларининг шўр сувлари Қоратикан билан шу жойда Қашқадарёга келиб қўшилиб, далаларга оқади. Ундан нафақат биз, балки Ленин номли, Қарши районидаги Энгельс номли, Темир Мирзаев номли давлат хўжаликлари ерлари ҳам сув ичиб, ишдан чиқаяпти. Ўсимлик парвариши даврида чучук сув таркибида туз миқдори 20 фоиздан ортиқ бўлади. Бу экинга зарар етказишидан ташқари, тупроқ таркиби, мелиоратив ҳолатига жиддий зиён етказмоқда. Қолаверса, пахта таннархи қимматга тушаётир. Сабаби, сув бизнинг ерларга насослар ёрдамида кўтариб берилади. Уларни ишлатиш учун ортиқча харажатлар қилинмоқда. Даромаднинг талай қисми ёқилғи сотиб олишга сарфланаяпти. Раҳбарлар насосларни электр энергияси ёрдамида ишлатиш учун вилоятнинг тегишли ташкилотларига бир неча бор мурожаат қилдилар. Аммо ҳозиргача ҳеч қандай натижаси бўлгани йўқ.

Қийинчиликларга қарамасдан деҳқонларимиз сидқидилдан тер тўкиб, баракали ҳосил олишга эришаяптилар. Агроучасткамизнинг Нарзулла Диёров, Карим Раҳимов, Дилмурод Хушмуродов бошлиқ ижарачи звенолари заршунослари гектаридан 30—35 центнердан дурдона топширдилар. Шу ўринда азамат механизаторлар ҳақида тўхталиш жоиз. Эрта баҳордан кеч кузгача тиним билмай меҳнат қилган, терга ботиб қатор ораларга ишлов берган, экинни озиқлантирган техника жиловдорларидан Абдурасул Мусаев, Дони Бойполвонов йиғим-теримда ҳам ғайрат-шижоат билан ишладилар. Мавсумда пўлат этакдан 140—180 тоннадан пахта бўшатишди.

Моддий манфаатдорлик ортаётган жойда одамларни меҳнатга дабдабали шиорлар билан даъват этишга ўрин қолмаётир. Иш ҳақининг салмоғи, пировард натижаси бунга эҳтиёж сездирмаяпти. Агроучасткамизда юзга яқин ижарачи оилавий звенолар бор. Уларнинг ҳиммати билан бу йил 1 миллион 33 минг сўм даромад қилдик.

Деҳқон ташвиши қишда ҳам тугамайди. Ҳозир пахтадан бўшаган ерлар ҳайдалаяпти. Шудгорланган майдонлар четига маҳаллий ўғит ташиб келтираяпмиз. Шу тариқа дала юмушлари давом этаверади.

Қ. РАВШАНОВ,
Косон районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» давлат хўжалиги 4-агроучасткасининг бошлиғи.

ЖУМҲУРИЯТ ХАБАРЛАРИ

МАҲСУЛОТ СИФАТИ ЯХШИЛАНМОҚДА

Марғилон ипакчилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг пиллакашлик цехида Японияда тайёрланган пилла пишириш машиналари ўрнатила бошланди. Бу машиналарнинг хусусияти шундаки, улар энг аввало иш сифатини яхшилайди. Пилла толасида узилиш бўлмайди. Бирлашма мазкур унумдор дастгоҳларни пилла чиқитларини сотиш ҳисобига харид қилди.

КОМПЬЮТЕР ЁРДАМИДА

Қўқон «Текстильмаш» заводининг иш фаолиятини яхшилашда хориждан сотиб олинган компьютерлар яхши самара бермоқда. Қўлда ва дастгоҳларда ишлаб чиқариш қийин бўлган турли мураккаб буюмларни дастлаб ана шу компьютерлар ёрдамида чизиб, ўлчамлари аниқлаб олинаяпти. Сўнгра ишлаб чиқарувчи дастгоҳларда аниқ белгиланган ўлчамлар асосида тайёрланмоқда.

ЎТТИЗ ЙИЛЛИК ТАНАФФУСДАН СЎНГ

Риштон районидаги Мамадали Топиболдиев номли жамоа хўжалигининг Зоҳидон қишлоғида орадан ўттиз йил ўтиб яна тегирмон тоши айлана бошлади. Жамоа хўжалиги ҳудудида ва яқин атрофда яшовчилар ўзлари етиштирган макка, буғдой, жўхоридан ун тайёрлатиб олиш имконига эга бўлдилар.

Жамоа хўжалиги ҳудудида олтита тегирмон бўлиб, энг сўнггиси 1961 йилда бузиб ташланган эди. Қишлоқ оқсоқоллари ишни эски тегирмонларни тиклашдан бошладилар. Уларнинг ташаббуси билан кўмиб юборилган тегирмон тошлари қазиб олиниб, таъмирланди.

(ЎзТАГ).

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

УРГАНЧ, 2 декабрь. (ЎзТАГ). Бугун Ўзбекистон жумҳуриятининг Президенти И. А. Каримов Хоразм вилоятига келди.

Урганчда, Огаҳий номли вилоят театрида Ўзбекистон жумҳурияти Президентлигига номзод Ислом Каримовнинг сайловчилар билан учрашуви бўлди. И. Каримов йиғилганларни мустақил Ўзбекистон Республикасини ривожлантириш истиқболлари билан, яқин йилларда жумҳурият меҳнаткашлари олдида турган вазифалар билан таништирди.

Учрашувда сўзга чиққан кишилар 29 декабрь куни жумҳурият Президенти сайлови кунида И. Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга якдиллик билан қарор қилдилар.

И. Каримовнинг Хоразм вилояти бўйлаб сафарида Ўзбекистон жумҳурияти Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков, Хоразм вилоят Кенгашининг раиси Р. М. Худойберганова, Хоразм вилоят ижроия комитетининг раиси А. Искандаров ҳамроҳлик қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси сиёсий партияларига, ижтимоий-сиёсий ҳаракатларига, ижтимоий уюшмаларига

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИДА АҲИЛЛИК БИЛАН ИШТИРОК ЭТИШГА ЧАҚИРИҚ

Саҳоватли ва жафокаш халқимиз саодати йўлида, ўзбеклар диёрида тинчлик ва осойишталик ҳукм сурсин деб, жумҳуриятимиз барча халқларининг ўзаро ҳурмат ва тотувлиги ошиб бориши учун, Ўзбекистоннинг мустаҳкам давлат ва иқтисодий мустақиллигига эришиш мақсадида, Халқаро ҳамжамиятда ёш давлатимизнинг обрўйини сақлаб бориш истагида, Ўзбекистондаги одамлар ва демократиянинг тақдири учун масъуллигимизни тушуниб, соф ниятда сиёсий партияларга, ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар ва ижтимоий уюшмаларга Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида аҳиллик билан иштирок этайлик, деб мурожаат қиляпмиз.

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номи кўрсатилган ҳар бир номзод сайлов ҳаракатида қатнашувчи барча сиёсий ва ижтимоий кучларнинг инсоний ва фуқаролик ҳурматига лойиқ, аждодларимизнинг ҳурмат борасидаги, айниқса одамлар орасида иззат-эътиборга сазовор бўлганларни эъзозлаш тўғрисидаги ўгитидан четга чиққан киши халққа панд берган бўлади.

Барчамизнинг ҳам ҳаёт юритишга ўз қарашларимиз ва воз кечиб бўлмас муқаддас тушунчаларимиз бор. Лекин она, ота, ватан, фарзандлар деган умумий муқаддас тушунчалар ҳам бор. Уларнинг осойишталиги ва бахтиёрлиги ҳақида ўйлаймиз. Она-Ватанимиз, жонажон Ўзбекистонимиз учун зарур бўлган мақсадлар йўлида бирлашайлик.

Ўз тарафдорларимизга мурожаат қилиб, сайловчиларимиз қўллаб-қувватлашларини истар эканмиз, ҳалол иш тутишга интиламиз. Ҳар бир воқеани, ҳар бир сўзни ҳақиқат тарозусида ўлчасак, кулфатнинг олди олинади. Президент сайловида муваффақият ниҳоятда зарур. Биз шуни ҳам биламизки, халқнинг энг юксак ҳурмат-эҳтиромини қозонган киши бутун халқ ҳақида ғамхўрлик қилажак. Сайловолди кураш халқимизнинг фарзандлари бўлмиш барчамизнинг орамизга асло нифоқ солмаслиги керак.

Орамизга келишмовчилик сояси тушгудек бўлса, буни халқимиз виждони кўтара олмаслигини унутмайлик, ана шунда барча сиёсий ва ижтимоий кучларнинг хилма-хил фикрларини чинакамига ҳурматлаб, тотувликка эришишимиз мумкин бўлади.

Бир-биримизнинг жумҳурят Конституцияси ва қонунларида қайд этилган ҳақ-ҳуқуқимизга путур етказмайлик. Тушунмовчиликларни ўзаро яхши қўшнилардек ҳал қила борайлик, чунки ниҳоятда улуғ, заковатли ва бой бўла туриб, бегона бўлган ҳеч бир кимса бизнинг дардларимизга даво бўла олмайди.

Халқимиз минг йиллик тарихининг азоб ва машаққат ичра ҳуқуқий жамият ва кўп партиялилик туғилаётган ҳозирги дақиқаларида, Ўзбекистон фуқаролари — эркак ва аёллар, ҳурматли қарияларимиз ва ғайрати жўш уриб турган ёшларимизга ёруғ юз билан қараб, ўз тарафдорларимизга, жумҳуриятимиздаги барча фуқаролар ва сиёсий, ижтимоий кучларга: ақли расо бўлайлик, деб илтижо қиламиз.

Азалий инсонпарвар ва бой маданиятимизнинг яшнаётган гулларидан халқ демократиясининг инсон учун, унинг оиласи учун тотли бўладиган меваси пишиб етилсин. Ушбу ажойиб мева халқнинг маънавий саломатлигини баркамол этиб, истеъдод ва тадбиркорликни барқ уриб ривожлантиради.

Азизлар! Оға-ини ва опа-сингиллар! Ўзбек биродарлар ва Ўзбекистонда яшайдиган барча халқлар! Ўзбекистон Республикаси Президенти умумхалқ сайловини мустақиллик сари, равнақ топувчи адолатли давлат сари дадил қадамга айлантириш борасидаги интилишимизни қўллаб-қувватланг ва мустаҳкамланг.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ КОТИБИЯТИ

РЕСПУБЛИКА ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАР КОМИТЕТИНИНГ СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИДА БЎЛИБ ЎТГАН АНЖУМАНИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ

МУРОЖААТНОМАСИ

Қадрли оналар, опа-сингиллар, дугоналар!

Биз жамиятимиз ҳаётидаги туб ўзгаришлар ҳар бир хонадонни ташвишга солаётган, айни вақтда яхши кунларга умид ва ишонч туғдираётган беҳаловат даврда сизга мурожаат этаяпмиз.

Бугун халқимиз мустақил Ўзбекистон Жумҳурияти Президенти умумхалқ сайлови арафасида — катта имтиҳон олдида турибди. Биз бу мустақилликни Ислом Каримов Жумҳуриятимизга Президент сифатида раҳбарлик қилаётган даврда қўлга киритдик.

Ислом Каримовнинг Жумҳурият раҳбари лавозимидаги дастлабки фармонлари унинг хотин-қизлар, оналар ва болаларга қилаётган ғамхўрлигидан ёрқин далолат беради. Кўп болали оилалар учун меҳнат дафтарчалари, ҳомиладор аёлларга, қуйи синфларнинг ўқувчиларига, фахрийларга, ногиронларга, кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам — ана шу барча савобли ишларнинг ҳаммаси унинг ташаббуси билан бошланди ва жумҳуриятимиз иқтисодий тангликни бошидан кечираётган шу оғир даврда бунинг учун имконият топди.

Деҳқонлар ернинг эгаси бўлишмоқда. Иқтисодиётни соғломлаштириш ва ривожлантириш йўлида амалий қадамлар қўйилди, талабалар, ўқитувчилар, ҳарбий хизматдаги йигитларимиз аҳволини яхшилаш тадбирлари рўёбга чиқарилмоқда. Халқимизнинг шонли анъаналари тикланмоқда ва ривожлантирилмоқда, маданият ва дин қадриятларига қайтадан баҳо берилмоқда...

Ана шу ижобий ўзгаришларнинг ҳаммаси Ўзбекистоннинг 20 миллионли аҳолиси кўз ўнгида рўй бермоқда. Президент Каримов ва у бошчилик қилаётган жумҳурият раҳбарияти ташаббуси билан шундай савобли ишлар қилинмоқда. «Пахта иши» деб аталмиш иш юзасидан ҳибсга олинган юзлаб бегуноҳ кишилар қамоқдан озод қилинди. Оталар оғир жудоликдан сўнг фарзандлари бағрига, эрлар ва ўғиллар жабрдийда хотинлари ва оналари бағрига қайтишди.

Президент Каримов ҳар бир аёл, ҳар бир бола қалбида, кўп миллатли Ўзбекистон халқи яшаётган умумий хонадонимизда яхшилик, тинчлик ва умид чироғини ёқаверсин!

Бўлажак сайловда ҳаммангизни Ислом Каримов учун овоз беришга чақирамиз!

ЁЙМА БОЗОР

Тошкентда озиқ-овқат маҳсулотлари жумҳурият улгуржи ёйма бозори иш бошлади. Унда бир ҳафта мобайнида озиқ-овқат тармоқлари корхоналари билан савдо корхоналари ўртасида 1992 йилда озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш керак бўлади.

Ҳозирги ёйма бозор аввалги йиллардан фарқли ўлароқ жуда қийинчиликлар билан ўтмоқда. Ишлаб чиқарувчилар билан савдо корхоналари ўртасидаги можаро ана шундай қийинчиликларнинг асосийларидан бири ҳисобланади. Хом ашё билан таъминланмаган корхоналар аниқ миқдорда озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб беришга доир шартномалар тузиша олмаяпти, чунки узилиш бўлган тақдирда улар жарима тўлашга мажбур бўладилар. Ҳозирча эса зарур миқдорда хом ашё етказиб туришга, гарчи барча даражаларда иш олиб борилаётганига қарамай, ҳеч ким кафолат бермаяпти.

Жумҳурият ҳукумати ҳам ниҳоятда муҳим бу муаммони доимий назорат қилиб турибди. Масалан, озиқ-овқат маҳсулотларига алмаштириш учун пахта толаси ажратиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бошқа йўналишларда ҳам, жумладан, хорижий шериклар билан ҳамкорлик қилиш юзасидан ҳам иш олиб борилмоқда. Бу эса яқин орада озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқиш учун ишончли тарзда хом ашё ғамлаш имконини беради.

Ёйма бозор комитетининг дастлабки мажлисида келаси йилда ишлаб чиқариладиган асосий озиқ-овқат маҳсулотларининг ҳажми аниқланди. Ҳозирдаёқ Ўзбекистон аҳолиси нон, макарон маҳсулотлари, ёғ, чой, мева-сабзавот консервалари ва бошқа кўплаб турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари етишмаслигини ҳис этмайдилар, деб айтиш мумкин. Жумҳуриятимиздаги бошқа корхоналар барқарор ишлашини таъминлаш юзасидан ҳам жадал иш олиб борилмоқда. Ўз ишини бошлаган ёйма бозор кўплаб муаммоларни ҳал этишда ёрдам бериши керак.

(ЎзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНГА САФАР

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов Қорақалпоғистон бўйлаб сафарини экология жиҳатидан, шу муносабат билан эса Оролбўйининг ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳам энг қизғин нуқтаси — Мўйноқдан бошлади. У республика Халқ-демократик партиясидан президентлик лавозимига номзод этиб кўрсатилган.

Ана шу воқеа муносабати билан мўйноқликлар уни нон-туз билан кутиб олдилар. Икки йил муқаддам оролбўйиликлар билан учрашувда И. Каримов мураккаб экология вазияти туфайли халқлар бошидан кечираётган қийинчиликларга ҳамдард бўлиб, уни қорақалпоқ халқи оиласига ўғил қилиб қабул этишни таклиф қилган эди. Икки йил ичида мамлакатдаги вазият иқтисодий жиҳатдан ҳам, шунингдек сиёсий жиҳатдан ҳам кескинлашиб, охир оқибатда Оролбўйини қутқариб қолиш давлат дастури тўхтатиб қўйилишига олиб келганлигига қарамай, собиқ денгиз соҳилида яшовчилар эртанги кундан умидларини узмадилар, балки келажакка ишончни сақлаб қолмоқдалар. Бу Ўзбекистон раҳбарлари республика халқларининг, шу жумладан Орол бўйи халқларининг ҳам турмуш даражасини ошириш мақсадида кўраётган тадбирлари билан боғлиқдир.

Балиқ консервалари комбинатида, Мўйноқ райони жамоатчилиги вакиллари билан бўлган суҳбатлар давомида оролбўйиликларни ташвишга солаётган муаммолар ҳақида ошкора гап борди.

Балиқ саноати ишлаб чиқариш бирлашмаси ходимлари билан учрашувда Президент Мўйноқдаги балиқ консервалари комбинати ишга туширилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан республика балиқ саноатини ривожлантиришга қўшган ҳиссалари учун тармоқ илғорларига улар сазовор бўлган унвонлар бериш тўғрисидаги дипломларни ва Ўзбекистон Олий Кенгашининг фахрий ёрлиқларини топширди.

Сайловчилар президентликка номзоднинг сайловолди дастури билан таништирилди. Балиқ саноати корхонасининг жамоаси цехларни комплекс реконструкция қилиш, ишлаб чиқаришни модернизациялаш, Мўйноқни тўла газлаштириш зарурлиги тўғрисидаги масалани қўйдилар.

Шу куни И. А. Каримов Тахиатош ГРЭСига борди (бу ГРЭСнинг 7-энергоблокида ноябрь ойининг бошларида авария содир бўлган эди), ишнинг бориши билан танишди, минтақадаги энергия тақчиллигини тугатиш учун мумкин бўлган барча ишларни қилиш керак, деб таъкидлади.

Санъат саройида Қорақалпоғистон жамоатчилиги вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди.

Қорақалпоғистон меҳнат жамоаларининг учрашувда сўзга чиққан вакиллари И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватладилар. Унга сайловчилар бир қанча наказлар беришди.

И. А. Каримов ўз нутқида Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий турмуши хилма-хил жиҳатларини тилга олди. Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш, чинакам халқчил жамиятни барпо этиш, хорижий мамлакатлар билан яқиндан иқтисодий ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш энг муҳим вазифалар сифатида тилга олинди.

Республика бўйлаб сафарда И. А. Каримовга Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Д. Н. Шамшетов, Вазирлар Кенгашининг Раиси А. Х. Тожиев ҳамроҳлик қилдилар.

(ЎзТАГ).

29 декабрь—Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови ва Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш куни

ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМИЗ

29 декабрь куни, бўладиган Ўзбекистон Президенти сайловида Президент лавозимига Ислом Абдуғаниевич Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга бағишлаб Урганч пиллакашлик фабрикасида кўп кишилик митинг бўлди.

Ўзбекистон ХДП фабрика ташкилотининг котиби А. Агабуллаев, смена бошлиғи М. Машарипов, лаборатория муҳандиси Р. Ли ва бошқалар ҳозирги Президентнинг иқтисодийислоҳотларни ўтказишдаги фаолиятига юқори баҳо бердилар.

Митинг қатнашчилари барча тўплангaнларни бўлажак сайловда И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга чақирдилар.

* * *

Пахтаобод районидаги «Москва» жамоа хўжалигида бўлиб ўтган митингда сўзга чиққан кишилар таъкидлаганларидек, бу ерда уйғур миллатига мансуб 17 минг киши яшайди. Сўнгги йиллардагина уларнинг ўз фарзандларини она тилида ўқитишларига имконият пайдо бўлди. Бунинг учун маҳаллий мактабларда махсус синфлар очилмоқда. Миллий анъаналар, урф-одатлар ва маросимлар аста-секин тикланмоқда. Хўжаликда «Ортиш» уйғур фольклор ансамбли тузилди. Яқинда бадиий ҳаваскорлар Хитой Халқ Республикасининг Шинжонг-уйғур мухтор районида гастролда бўлдилар.

Одамлар Ўзбекистонда яшайдиган миллатлар тараққиёти тўғрисида ғамхўрликни И. А. Каримов номи билан боғламоқдалар. Шу сабабли митинг қатнашчилари хўжаликдаги барча сайловчиларга мурожаат қилиб, сайлов куни Ислом Каримов учун овоз беришга чақирганликлари тасодиф эмас.

* * *

Пахтачи районидаги «Оқтепа» жамоа хўжалигида бўлажак Президент сайлови ва Ўзбекистон Республикаси референдумига бағишланган митинг бўлди. Унда сўзга чиққан жамоа хўжалиги раиси Т. Абдуллаев, бош иқтисодчи И. Бобоёров, ҳисобчи Х. Қодиров ва бошқалар республика Президенти лавозимига сайлаш учун Ислом Абдуғаниевич Каримов номзоди кўрсатилишини маъқулладилар. Улар ҳозирги Президент пахтакорлар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилаётганлигини таъкидладилар.

* * *

Ўзбекистон Республикаси давлат Ўрмон комитети ҳайъатининг кенгайтирилган йиғилиши бўлди. Йиғилиш И. А. Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга бағишланди.

Республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг бир қанча қарорларига мувофиқ янги ўрмон хўжаликлари, шифобахш ўсимликлар ва ўтлар етиштиришга ихтисослашган давлат хўжаликлари тузилганлиги йиғилишда таъкидлаб ўтилди. Бу эса республика табиатини муҳофаза қилиш ва халқ саломатлигини сақлашда муҳим аҳамиятга эга.

Йиғилишда Республика Президенти лавозимига Ислом Каримов номзоди бир овоздан қўллаб-қувватланди.

(ЎзТАГ).

МАОРИФЧИЛАР ТАКЛИФИ

Челак район Карл Маркс номли жамоа хўжалиги ҳудудидаги 1-ўрта мактаб жамоаси жумҳурият Президентлигига Ислом Абдуғаниевич Каримов номзоди кўрсатилганлигини эшитиб, беҳад мамнун бўлди.

Жумҳуриятимиз мустақиллигини таъминлашда, миллий урф-одатларимизни, анъаналаримизни тиклашда И. А Каримовнинг хизматлари таҳсинга лойиқ. Унинг қабул қилган бир қатор қарор ва фармонлари ҳозирги оғир шароитда халқимизнинг мушкулини осон қилмоқда.

Биз 29 декабрь куни ўтказиладиган президентлик сайловида жамоамиз билан И. А. Каримов номзоди учун овоз берамиз.

Б. ОЧИЛОВ,
Челак районидаги 1-ўрта мактаб директори.

МЕҲНАТКАШ ЮКИНИ ЕНГИЛЛАТИНГ

«Қаламга олиб, намуна қиладиган эмас. Шу йил март ойида «Ҳақиқат»дан ажралиб чиққан, тетапоя ташлаётган жамоа хўжалиги», дейишди «Қизил юлдуз» ҳақида.

Аллақачон шудгорлаб қўйилган далалар қиш уйқусида 449 гектар майдонда кузги тадбирлар вақтида туғалланиб, келгуси ҳосил учун замин яратилган. Бу ерда кузги экинлар ҳам қадаб бўлинибди. 18 гектар ерга буғдой, 40 гектарга пиёз, 38 гектар майдонга беда, 16 гектарга эса оралиқ озуқа экинлари экилган.

Хўжалик Шаҳрихон шаҳрига туташ. Сабзавотчилик етакчи соҳа ҳисобланади. Жорий йилда 191 гектарда пахта, қолганида сабзавот етиштирилди. Давлатга 4.560 тонна ноз-неъмат, 642 тонна оқ олтин сотилди. Гўшт, сут топшириш режалари адо этилди.

— Биз қадаган «Қирғиз-3» нави эртаги, толаси саноатбоп, машинада теришга қулай, — дейди пахтачилик бригадаси бошлиғи Н. Иномов. — Аммо биринчи нав бермайди.

Жорий йил деҳқончилик учун оғир келди. Шунга қарамасдан эришилган натижалар чакки эмас. Пахтакорлар завод билан тузилган шартномага асосан 380 тонна иккинчи, 159 тонна учинчи, 47 тонна тўртинчи, жами 586 тонна хом ашё сотишлари керак эди, ҳақиқатда 586 тонна иккинчи, 53 тонна учинчи, 33 тонна тўртинчи нав оқ-олтин топширилди. Тармоқдан 1 миллион 638 минг сўм даромад олинди.

— Мен кўпчиликни ўйлантираётган айрим масалалар хусусида мулоҳазаларимни айтмоқчиман, — деди бош иқтисодчи Жўрабой Сирожиддинов. — Хўжалик ҳудудида 2 та болалар боғчаси, қишлоқ шифокорлик амбулаторияси бор. 170 ўринли янги мактаб, болалар боғчаси бинолари қурилиши бошланган. Амбулатория билан икки боғча ҳисобимизда бўлгани сабабли кўп маблағ сарфлаяпмиз. Уларни район халқ маорифи ҳамда соғлиқни сақлаш бўлимлари ўз ҳисобига олиши зарур. Акс ҳолда ортиқча харажатлар кўпайса кўпаядики, лекин озаймайди. Бундан ташқари пахта заводи ва консерва заводига хўжаликда етиштирилган маҳсулотларни ўз транспортимизда етказиб бераяпмиз. Бизга транспорт учун улар тўлайдиган ҳақ ниҳоятда оз бўлишига қарамай пахта пункти олдида 8—10 соат, консерва заводида эса 2—3 кунлаб навбат кутилмоқда. Бекор турган ҳайдовчиларга, сарфланган ёқилғи-мойлаш материаллари ва ҳоказоларга хўжалик ҳақ тўлашга мажбур. Қабул қилувчилардан ана шу маблағни, беҳуда кетган вақт учун товон пулини ундириш пайти келмадими?

Республикамиз Президенти меҳнаткашлар манфаатларини кўзлаб қатор фармонлар чиқарди. Топшириқда белгиланган пахта толасининг 5 фоизи ва қўшимча тайёрланган маҳсулотнинг ҳаммаси хўжаликлар ихтиёри билан сотилиши, оқ олтин давлат харид нархи оширилганлиги шулар жумласидандир. Бироқ пахта сабзавотчиликка қараганда икки-уч ҳисса зиёд меҳнат талаб қилса-да, даромади, деҳқонларнинг моддий манфаатдорлиги кам.

Жумҳурият Президентининг фармонига асосан оилаларга буғдой тарқатилди. Унинг бу ерда берилган «Бахт» нави ҳосилдор, бироқ уни қора бўларкан. Одамлар уни экишни исташмаяпти.

Хўжаликда даромадлар ҳисобига меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш режалари тузиб чиқилган. Хонадонларнинг 80 фоизи газлаштирилган, йўллар асфальтланган, ичимлик суви бор. Райондаги барча жамоа хўжаликларининг заводдан қайтариб олинадиган чигитни Асака ёғ-мой комбинатига топшириш таклифига булар ҳам қўшилишди. Шу тариқа бозор шароитидаги муаммолар ҳамжиҳатлик билан ҳал этилмоқда.

Т. СОЛИЕВА.
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Қишлов — чорвадор учун синов. Шофиркон районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги фермаси ходимлари масъулиятни чуқур ҳис қилишяпти. Озуқадан тежаб-тергаб фойдаланилмоқда. Соғин сигирлар рацион асосида боқилмоқда. Шу боис кунига ҳар говмишдан 10 килограммдан ошириб маҳсулот олинмоқда.

СУРАТДА: ферма ҳисобчиси Жўрабой Бобоев (ўртада) молбоқарлар Олим Шодиев ҳамда Сами Бозоров лавлаги сифатини кўздан кечиришаяпти.

К. КАРИМОВ олган сурат.

ИЖАРА ШАРОФАТИ

Марғилон автомашиналар ремонти заводи Москвадаги Лихачев номли ва Нижний Новгороддаги автомобиль заводлари билан, бошқа маҳсулот етказиб берувчилар билан бевосита алоқа ўрнатди. Натижада бу ерда эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш муаммо бўлмай қолди. Мамлакатдаги танг вазиятга қарамай, марғилонликлар ишлаб чиқариш ҳажмини оширмоқда.

Илгари, анча яхши замонларда завод қолоқ корхоналардан ҳисобланарди. 1989 йилда режа атиги 62 фоиз бажарилди. Ишчиларга икки-уч ойлаб иш ҳақи тўланмай қоларди. Малакали кадрлар кетиб қола бошлади. Ана шундай пайтда жамоа корхонани ижарага олишга аҳд қилди. Ортиқча иш жойлари қисқартирилди. Одамлар меҳнат ҳақи унинг сифатига ва миқдорига боғлиқ эканини аста-секин тушуниб олишди.

1990 йилда завод 144 минг сўм даромад олди. Бу йил эса ўн ой ичида шунча даромад қилди. Уйларни иситадиган асбоблар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, аҳоли буюртмасига биноан металл дарвозалар, панжаралар тайёрлана бошлади, «Запорожец» автомашиналари ремонт қилинадиган устахона очилди. Ишчиларнинг маоши бир ярим баравар ошди.

— Ижаранинг афзалликлари кўп, — дейди моторлар ремонти участкасининг мастери О. Холматов. — Масъулият ошди. Чунки ишчи бепарволиги учун қайтадан ремонт қилишга мажбур бўлса, бу иши учун ҳақ тўланмайди. Яхши ишлаш учун рағбат пайдо бўла бошлади. Масалан, ижара муносабатларига қадар ишлаб топилган пулнинг 3,5 фоизи иш ҳақи сифатида тақсимланар эди, ҳозир эса бунинг учун уч баравар кўп маблағ ажратилмоқда.

Ижара ишлаб топилган маблағнинг бир қисмини ижтимоий эҳтиёжлар учун сарфлаш имконини берди: спорт-соғломлаштириш комплекси, сауна қурилди. Моддий ёрдамга муҳтож жамоа аъзоларига муддатсиз қарз берилмоқда.

— Ижара раҳбарларни ҳам самарадорлик билан ишлашга мажбур қилмоқда, — дейди завод директори С. Тўрахонов. — Шу боисдан ҳам зарур материалларни топиш учун зўр бериб ишлашга тўғри келмоқда. Корхонани янги техника билан жиҳозлаш ниятимиз бор.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ. Термиз районининг «Гулбаҳор» давлат хўжалиги аъзолари йилни яхши якунладилар. Давлат режаси ошириб бажарилди. Бунда айниқса, механик ҳайдовчиларнинг ҳиссаси катта бўлди. Ҳосилнинг қарийб 96 фоизи машиналарда саронжомланди.

Айни кунларда бу ерда кузги-қишки ишлар жадал олиб борилмоқда.

СУРАТДА: илғор тракторчилар Бобоназар Алиев ва Омонулла Юсуповлар.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

ЮТУҚ ВА ТЎСИҚ

Қўқон тикувчилик фабрикасидаги ускуналар эндиликда бутун ҳафта мобайнида узлуксиз ишламоқда. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган эркакларнинг кўйлакларига тобора ортиб бораётган талабни қондириш мақсадида бешта цех узлуксиз жадвал асосида ишлайдиган бўлди. Бу эса ишчи ўринларини кўпайтириш имконини берди. Йил бошидан бери 45 миллион сўмлик кўйлак тикиб чиқарилди. Бироқ бундай юксак суръатни сақлаб қолиш тобора қийинлашмоқда.

Бутуниттифоқ улгуржи ёйма-савдосида 1992 йил учун газлама етказиб берувчилар билан фақат режалар хусусидаги ҳужжатларни имзолашга муваффақ бўлдик, — дейди фабрика бош муҳандиси З. Варламова. — Агар Ўзбекистон аввалги ҳажмда пахта толаси юбориб турадиган бўлса, улар бизга хом ашё беришга тайёрдирлар. Москва, Оренбург, Шахти шаҳарларидаги шерикларимиз олдимизга шундай шарт қўйишди. Сотиб олган газламаларимиз эса келаси йилнинг дастлабки уч ойига зўрға етади.

Октябрь ойи охирида Ўзбекистон билан Россия ўртасида тузилган савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг асослари тўғрисидаги битим бизни зарур газмоллар билан таъминлашга кўмаклашади, деган умиддамиз. Ҳозирча эса қўқонлик тикувчилар кўрпа-ёстиқ жилдлари, чойшаблар тикиб, молиявий қийинчиликдан чиқиш йўлини топишмоқда.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ ЯНГИЛИКЛАРИ

ХИТОЙЛИКЛАР УЧУН СЎРИ

Бағдоддаги экспериментал мебель фабрикасининг цехлари кенгаймоқда. Илгари Бордон қишлоғидагина корхона бўлими бор эди. Энди «Дўстлик» давлат хўжалиги ҳудудида ҳам янги цех қурилиши лойиҳалаштирилди. Цех фабрика билан Хитой Халқ Республикаси тузган ўзаро битим асосида қуриляпти. Ҳозир унинг учун майдон ажратилди. Бу ерда уч миллион сўмлик қурилиш ишлари амалга оширилади. Цех ишга туширилгач Хитой Халқ Республикаси учун сўрилар тайёрлаш йўлга қўйилади.

КОРХОНАГА ЗАМИН ТАЙЁРЛАНДИ

Риштон райони агросаноат комбинатида тўқув цехи фойдаланишга топширилди. Унда янги маҳсулот ишлаб чиқарила бошлади. Цехда болалар ва катталар кийимлари тикилмоқда.

Цех учун янги бино қурилмади. Райондаги 85-кўчма механизациялашган колонна қурувчиларининг фойдаланилмаётган кашшофлар лагери биноси сотиб олиниб, таъмирлангач, 35 та «Тойота» тикув машинаси ўрнатилади. Тикувчилар Тошкент ва Андижон шаҳарларида малака ошириб қайтишди.

Янги цех ҳар ойда 45 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарадиган бўлади. Бу эса комбинатга йилига бир ярим миллион сўм қўшимча даромад қилиш имконини беради. Келгусида цех кенгайтирилиб фабрикага айлантирилади. Ўшанда 300 нафар хотин-қиз иш билан таъминланади.

ОЛИСДАН КЕЛТИРИЛМАЙДИ

Бувайда райони марказидаги техникани таъмирлаш ва ишлаб чиқариш корхонасида янги цех ташкил этилиб, трактор ва прицеплар учун давлат белгилари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Илгари бу белгилар Москвадан келтирилар эди. Энди Янгиқўрғондаги бу цех бутун жумҳуриятимиз эҳтиёжини тўла қондира олади.

Бунинг учун икки йил тайёргарлик ишлари олиб борилди. Дастлаб барча ишлар қўлда бажарилар эди. Ҳозир белгилар механизмлар ёрдамида ясалмоқда. Бу ерда маҳсулот чиқиндилари ҳам исроф қилинмаяпти. Улардан миллий сандиқ ва қутилар учун турли безаклар, эшик, деразалар учун ошиқ-мошиқлар тайёрланмоқда.

БЕМИННАТ ДАСТЁР

Фарғона вилоят ижтимоий таъминот бошқармаси иш фаолиятига ҳам замонавий техника — компьютерлар кириб келди. Бу борада жумҳурият социал таъминот вазирлиги яқиндан ёрдам бериб, бошқармага ўн иккита компьютерлар сотиб олди. Эндиликда бу ерда улар ёрдамида барча ҳисоб-китоб ишлари аниқ амалга оширилмоқда. Бундан ташқари электрон машиналар зарур бланка қоғозларини ҳам керагича тайёрлаб бера олади. Улар архив вазифасини ҳам ўтайди: «хотирасида» нафақахўрлар тўғрисидаги маълумотлар сақланади.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Ишбилармон кишилар

БИР ТОВУҚҚА ҲАМ ДОН, ҲАМ СУВ КЕРАК

Бу дафъатан пайдо бўлган хулоса эмас. Ота-боболаримизнинг минг-минг йиллик ҳаётий тажрибаларидан келиб чиққан ҳақиқат. Гапнинг ҳам, ишнинг ҳам вақти бор. Ҳар бири ўз ўрнида бажо келтирилмас экан, «аттанг»дан бошимиз чиқмайди. Баъзи шошқалоқ арбоблар терлаб-пишиб йўл олган, жон-жаҳди билан ҳимоя қилган кооперация усули қандай натижа берганлиги маълум. Истеъмол маҳсулотлари савдо шахобчаларига етиб келмай, уларнинг қўлига ўтиб кетаяпти. Инсоф билан айтайлик: қайси кооператив бир ҳовуч дон сепдию, бир туп ниҳол кўкартириб мева етиштирди? Жамиятда чуқур илдиз отаётган тайёрга айёрлик касали иқтисодий тангликнинг кучайтираётган сабаблардан бирдир. Ҳозир кимга қулоқ солманг, тилида бозор иқтисодию, нарх-наво ташвиши, Қиш оғир келармиш, қимматчилик бўлармиш, яшаш оғирлашармиш, деган гап. Бундай миш-мишлардан ҳеч қандай наф йўқ. Яхшиси, ҳар ким қўлидан келган ишни қилгани маъқул. Ҳеч бўлмаса битта улоқми, қўзичоқми олиб боқсин, семиртирсин. Бу ҳам ўзига, ҳам жамиятга фойда. Давлат дўконига кўз тикиб ўтиргандан кейин нарх-наво ошади-да.

Шахсий намуна, ташаббускорликда ҳикмат кўп. Мана, бир мисол. Катта Фарғона канали бошқармасининг Балиқчи районидаги 1-бўлими ишчи-хизматчилари ҳам жонни койитмай, беташвиш яшайверишса бўлар эди. Лекин улар буни ўзларига эп кўришмади. Давр ўзгаряпти, тирикчилик оғирлашаяпти. Турмуш мураккабликларини ақл ва тадбир билан енгиш мумкин. Қаранг, канал қирғоқларида қанчадан-қанча мевали дарахтлар мавжуд. Ҳосили нес-нобуд қилинмай йиғиштириб олинса, бирор кунга ярайди. Бўлим бошқарувчиси Ҳалимжон Ўринов ишни ана шундан бошлади. Излаган имкон топар, дейдилар. 1989—1991 йиллар давомида канал соҳилларига 300 минг туп терак кўчати экилди. Қорадарё ўрамида питомник ташкил этилиб, 32 минг туп терак қаламчаси бехато ундириб олинди. Назардан четда қолган бундай манбалар беҳисоб.

— Бир сўз билан айтганда, — дейди Ҳ. Ўринов, — мева-чева сотиш ҳисобидан анчагина маблағ жамғардик. Ўзимизда етиштирилганидан ташқари қўшимча миқдорда ем-хашак сотиб олдик. Шундай қилиб, ёрдамчи хўжалик оёққа турди. Ҳозир бу ерда 85 бош қорамол, 45 бош қўй боқилаяпти. Уларнинг сони кундан-кунга кўпаймоқда.

Йил бошидан бери Куйбишев номли, «Ленинград», «Партия XXV съезди» жамоа хўжаликларига 8.558 килограмм гўшт (тирик вазнда) сотилди ва бундан тушган пулга ғунажинлар олинди. Шундай қилиб ёрдамчи хўжаликда арзон гўшт, сут етиштирила бошланди. Келаси баҳорга бориб қорамоллар 125 бошга кўпайиши мўлжалланмоқда.

Бундан ташқари Украинадан 100 бош наслли ғунажин олиб келинади. Қўйқўзилар сони бир йил мобайнида 45 бошга кўпайди. Энг муҳими, ёрдамчи хўжаликни сердаромад, кўпқиррали тармоққа айлантириш учун қатъий ҳаракат бошланган. Асаларичилик, балиқчилик ташкил этилди. Ҳозирги кунда 150 килограмм майда балиқ ва 180 қути асалари боқилаётир. Мана шуларнинг ҳаммаси бўлим ишчи-хизматчилари турмушини яхшилашга хизмат қилмоқда. Авваллари ўртача ойлик маош 130 сўмданга тўғри келар эди. Бу серфарзанд оилалар таъминотини қопламаслиги ўз-ўзидан маълум. Ёрдамчи хўжалик келтираётган фойда ҳисобидан ҳар бир ишчига 50 сўмдан қўшимча маблағ, 60 сўмдан қоплов пули берилаяпти. Шундай қилиб ойлик иш ҳақи ўртача 240—250 сўмга етди. Бундан ташқари ҳар кварталда икки ойлик маош ҳисобида мукофот бериладиган бўлди. Пулнинг қадрсизланиши кучайиб бораётганлиги бугун ҳеч кимга сир эмас. Ҳозирги шароитда 300 сўмга 10 килограмм қўй ёки 15 килограмм мол гўшти сотиб олиш мумкин, холос. Шу мақсадда моддий ёрдам турларини кўпайтириш чоралари кўрилмоқда. Ҳар ойда мол сўйилиб, ишчиларга арзон нархда сотилаяпти. Килограмми — 7 сўмдан. Бу кооператив дўконидагидан 13 сўм арзон. Ана шу пулнинг ўзига бир қоп ун олса бўлади. Бу ҳам ёрдамчи хўжаликнинг шарофати-да. Бултур ҳар ишчига 50 килограммдан гўшт сотилган бўлса, жорий йилда ана шу кўрсаткич 80 килограммданга тўғри келаётир. Жамоа аҳлининг дастурхонидан тоза асал, балиқ маҳсулотлари аримайди. Чунки уларни арзон нархда сотиб олиш мумкин.

Ҳаёт дарёси жўшқин: тинмай оқаверади, сизу биз кўрмаган соҳилларни кашф этаверади. Бўлим бошқарувчиси Ҳ. Ўринов қўл қовуштириб ўтирадиганлар тоифасидан эмас. У яна бир хайрли ишга қўл урди: Катта Фарғона каналининг икки қирғоғида бўш ётган анчагина ер майдони бўлиб, ёрдамчи хўжалик учун арпа, маккажўхори, буғдой етиштириларди. Озиқ-овқат танқислиги кучайиб бораётганлиги муносабати билан бошқача йўл тутилди. Канал бўйлаб чўзилиб кетган бўш ерлар шоли экиш учун ишчиларга бўлиб берилди. Меҳнат ва интилишнинг самараси чакки эмас. Партов ерлардан баракали шоли ҳосили йиғиштириб олинди. Бу қўшимча даромад дегани. Қолаверса, эндиликда гуруч рўзғорнинг ўзидан чиқадиган бўлди. Эҳтиёждан ортиқчасини бозорга чиқариб сотиш мумкин. Ҳеч ким монелик қилмайди.

Бир товуққа ҳам дон, ҳам сув керак. Озиқ-овқат, кийим-бош камчиллиги ўз йўлига. Инсон борки, кўркам, замонавий уйларда яшагиси келади. Бундай турар жойни барпо этиш осон эмас, албатта. Бинокорлик материаллари тақчил, бори ҳам қиммат. Бўлим раҳбарияти муаммони ҳал этиш йўлларини излаяпти. Қисқа муддат ичида Россия шаҳарларидан 700 куб қурилиш материаллари олиб келиниб, ишчиларга ўз нархида сотилди. у қулайликдан барча мамнун. Қурилиш ишларини нақд пулга ва маблағ ўтказиш йўли билан амалга ошириш имконияти мавжуд. Фарғона кўчма механизациялашган колоннасининг Чинободдаги участкаси жамоаси ҳар қандай хизматга тайёр. Бу ерда бўлимнинг бетон, асфальт заводлари ишлаб турибди. Айтайлик, кимдир ҳовли саҳнига асфальт ётқизмоқчи, бошқаси янги турар жой биносида пойдевор қўймоқчи. Бундай ишлар арзон нархда ва зудлик билан бажариб борилаётир. Уй қурмоқчи бўлган киши ғишт ёки тош кўтармайди, лой қориб қийналмайди. Ишчиларнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилиш учун зарур шарт-шароит яратилмоқда. Яқинда бўлим қошида замонавий механизм ишга туширилди. Унинг ёрдамида ҳозирга қадар 700 минг дона ғишт қуйилиб, пиширишга тайёрлаб қўйилди. Энди тўхтаб қолган баъзи юмушлар юришиб кетиши муқаррар. 13 та коттеж уйнинг 7 таси фойдаланишга топширилди, 5 таси битиш арафасида.

Бундан ташқари ишчи-хизматчилар учун уч қаватли, 24 хонали турар жой биноси барпо этилаяпти. Якка тартибда уй қураётганларга арзон нархда терак етказиб берилмоқда.

Мана шундай хайрли, савоб ишларни кўрганингда, ўз меҳнатидан манфаатдор одамлар билан суҳбатлашганингда минбарларни қучоқлаганча соатлаб гап сотадиган «нотиқ»лар кўз олдингга келади. Эртага ундоқ бўладир-о, мундоқ бўладир-о, деган ваҳималар кимга керак, деб ўйлайсан. Бундайларга айтадиган дил розимиз шу: ҳой қадрдоним, лутфи лазизим, минбардан пастга тушинг, оёғингиз ер ҳароратини сезсин. Ана шунда одамлар тер тўкиб ишлаётганини, баҳоли қудрат ризқ-рўз яратаётганини кўрасиз. Қуруқ гап билан қорин тўймайди, устимиз бут бўлиб қолмайди. Нажот ўз қўлимизда. Бинобарин, осмондан чалпак ёғилишини кутмай ҳаракат қилишимиз, куч ва ғайратимизни амалий ишларда намоён этишимиз лозим. Ана шунда ҳар куни қозонимизда гўшт қайнайди, рўзғоримизга барака киради.

М. ИСМОИЛОВА,
Андижон вилояти радиоси муҳаррири.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

САРДОБАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛАЙЛИК

Бунёд этилганига бир асрдан кўпроқ бўлган Сардобани Муборак районидаги қўриқ «Гулистон» давлат хўжалиги ўз назоратига олди. Эндиликда ана шу кўҳна иншоот теварагидаги қамичзорлар барҳам топди, бутун ҳудуд текисланиб, мевали дарахтлар ўтқазилди. Сув ҳавзасининг ичини тозалаш юзасидан ҳам тадбирлар режалаштирилди.

Ульянов районидаги учинчи интернационал номли давлат хўжалиги ҳам яна битта Сардобани ўз муҳофазасига олди. Маҳаллий усталар қўли билан бунёд этилган оби ҳаёт чашмаси теварак атрофдаги қишлоқлар аҳолисини кўп йиллар мобайнида сув билан таъминлаб келди. Узоқ ўтмишда ана шу сардоба ёнида буюк ипак йўли бўйлаб бораётган карвонлар ҳам тўхтаб ўтарди.

Қашқадарёдаги қўриқ ўлка ҳудудида бундай иншоотлар анчагина. Сардоба деворлари нафис ғиштдан дид билан ясалар, бу эса ўтмишдаги усталарнинг юксак маҳоратидан дарак берарди. Бундай сардобалар қуриш учун Бухоро амирининг махсус руҳсатномаси талаб этилганини исботловчи далиллар маълум. Бўлажак уста бундай иншоотни қуришга «қурби етишини» исботлаши лозим эди. Сардобалар бир неча асрни мўлжаллаб қуриларди, бундай машаққатли ишга қўл урган кишиларнинг номини узоқ вақт эслаб юришарди.

Буларнинг ҳаммаси бизни кўҳна замонлардан етиб келган иншоотларни кўз қорачиғидек асрашга ундайди.

В. ШУМАЙЛОВ.
(ЎзТАГ мухбири).

ОЛТИН МУНЧОҚ ЕРДА ҚОЛМАС

Ўзбек халқи ҳар йили муттасил содир бўлаётган табиий офатларни енгиб, минг машаққатлар эвазига мўл пахта ҳосили етиштиради. Охирги куч-ғайратини ва маҳоратини ишга солиб, уни пайкаллардан битта қолдирмай териб олади ва қабул пунктларига топширади. Илгари деҳқон ўзи етиштирган, ҳар мисқолига эгилиб-букилиб йиғиштириб олган пахтасининг бундан кейинги тақдиридан бехабар қолар, уни ўзи тасарруф эта олмасди. Унга меҳнатига яраша ҳақ берилмасди. Пахтасининг ҳар тоннаси қанча тола беряпти, сифати қанақа, қандай нархларга, кимларга сотиляпти, бу ҳақда бойликни яратган ҳақиқий эгаларига батафсил маълумот бериш негадир лозим топилмасди. Ниҳоят Ўзбекистонимиз мустақиллик мақомини қўлга киритди. Шундан сўнг кўп нарсалар аён бўлиб қолди. Ўзбекистон пахтасининг жаҳон бозоридаги мавқеи, Америка, Хитой, Ҳиндистон, Миср сингари мамлакатлар билан ёнма-ён туриши кўпчиликка маълум бўлди. Ўзбек пахтасининг хорижда нуфузи баланд, ишқибозлари етарли экан. Энг муҳими бободеҳқон ўзи етиштирган пахтанинг ҳар тоннаси қанча миқдорда тола, момиқ бериши, унинг нархи жаҳон бозорида қанча туришигача яхши биладиган бўлди. Қайси мамлакатларга, қанча тонна пахта толаси жўнатилаётганига ишонч ҳосил қилиш учун бугун исталган пахта заводига ташриф буюриш кифоя. Биз бу ҳақда муфассалроқ маълумот олиш учун Бекобод районидаги Далварзин пахта тозалаш заводига бордик.

Бекободлик пахта усталари бу йил мустақил Ўзбекистон хазинасига 50 минг тоннадан зиёд оқ олтин етиштириб топширдилар. Унинг қарийб ярми Далварзин пахта тозалаш заводида қайта ишланади. Шу кунларда корхона цехларида 1991 йил ҳосилидан тола тайёрлаш қизғин паллага кирган. Қабул пунктларидаги элликдан ортиқ кўкўпар пахта ғарамларидан ҳосил заводга ташиб келтирилади. Хом ашё дастлаб қуритиш-тозалаш цехига келиб тушади. Бу ерда ғубордан обдан тозаланиб, таркибида сақланиб қолган нам мутлоқ йўқ бўлгунча қуритилади. Сўнгра у ёнма-ён жойлашган тола ажратиш цехига узатилади. Бу ердаги агрегат-ускуналар, уларни бошқарган ўнлаб ишчиларнинг қунт-матонатли меҳнати ёрдамида қайта ишланиб, сараланган пахтамиз парқу булутлардек мақобатли кўриниш касб этади. Сўнгги босқичда тола зичланиб улардан тойлар тайёрланади, сўнг тайёр маҳсулотлар омборларига бориб тушади. Уларнинг қаёқларга жўнатилаётгани билан қизиқиб, юклаш майдонига бордик. Силлиқ тўртбурчак қилиб ясалган тола тойлари ёпиқ вагонларга, контейнерларга жойлаштирилмоқда. Шу ерда заводнинг директори Алижон Воҳидов билан суҳбатлашиб, бир неча саволлар билан унга мурожаат қилдик.

— Алижон ака, янглишмасак, маҳсулот чиқарувчилар ибораси билан айтганда ички ва ташқи бозор мавжуд. Далварзин пахта тозалаш заводи ўз маҳсулотларини қайси бирига жўнатади?

— Ҳар иккисига ҳам буюртмалар кўп, зўрға улгураяпмиз. Илгари қўшни жумҳуриятларнинг тўқимачилик саноати корхоналарини таъминлаб келардик. Шунингдек, Куба, Польша, ГДР каби мамлакатларга ҳам жўнатардик. Юқоридан кўрсатма берилар, биз эса фақат ижро этардик. Ўша вақтдаги мавжуд тартиб-қоида шуни тақазо этарди. Бугун аҳвол ўзгарган...

— Корхона маҳсулотлари қайси хорижий мамлакатларга экспорт қилинмоқда?

— Октябрь ойида жорий йилнинг ҳосилидан ажратиб олинган толани ўндан ортиқ мамлакатга жўнатдик. Масалан, Польшага 200 тонна, Швейцарияга 533 тонна, Нидерландияга 101 тонна тола юбордик. Линт, яъни калта тола, улюк каби маҳсулотларимизнинг бозори ҳам чаққон. Чунончи, Японияга 99 тонна, Исроилга 100 тонна линт, Испанияга 53 тонна улюк юбордик. Пахта билан мустақил тижорат қилиш, яъни уни жаҳон бозорига чиқариб сотиш масаласи республика ҳукуматининг диққат-эътиборида.

Қайта ишлаш саноати

— Кечирасиз, жаҳон бозоридаги харидорлар билан бевосита қайси ташкилот алоқа боғламоқда?

— Бу иш билан асосан «Узглавлегснабсбит» бош бошқармаси шуғулланмоқда. Яқинда «Ўзбекистон» агросаноат республика биржаси ташкил этилди. Шу йил ёзда бўлиб ўтган жаҳон ишбилармонларининг Тошкент учрашуви тижорат ишларини ривожлантириб юборди. Бугун борди-келди, қўшничилик, қўшма корхоналар ташкил қилиш кенг қулоч ёйган. Ўзбекистон делегатлари ўнга яқин хорижий мамлакатларга сафар қилишди. Чет элликлар Ўзбекистонга жавоб ташрифи буюрдилар.

Бу борди-келдидан мақсад кўнгил очиш, сайр-томоша қилиб қайтиш эмас, балки тижорат ишларини кенг йўлга қўйишдир. Жаҳонни, тинчликни, гўзаллик қутқаради дейдилар. Мен бу фикрни давом эттириб, бизни қийинчилик ва қашшоқликдан савдо-сотиқ, тижорат ишлари қутқаради деган бўлур эдим.

— «Ўзбек пахтаси сифатсиз, жаҳон бозорида нархи арзон, уни фақат синчков бўлмаган харидор сотиб олиши мумкин. Шунинг учун ҳам ўзбеклар ўз пахта толасини мамлакат ички бозорида сотса фойда кўради», деб мулоҳаза юритувчилар бор. Бу ҳақда Сизнинг фикрингиз қандай?

— Аввало жаҳон бозорида ғўр, анқов харидор бўлмайди. Уларнинг ҳаммаси етмиш ўлчаб, бир кесадиган корчалонлардир. Аксинча бизлар содда, тажрибасизмиз. Билағон мутахассислар етишмайди. Қолаверса ,жаҳон бозорида пахтамизнинг нуфузи яхши. У Миср, Ҳиндистон, Хитой, Америка пахтаси билан беллашиб, тўла рақобат қилишга бугун тайёр бўлмаслиги мумкин. Толамиздан хориж харидорлари мукаммал компьютерлар орқали қандайдир арзимас нуқсон топишса, бу пахтамиз ёки заршуносларимизнинг айби эмас. Балки тола ажратишда, умуман пахтани қайта ишлашда бизлар қўллаётган технологиянинг номукаммаллигидадир. Лекин булар вақтинчалик доғ, эрта-индин чўнтагимизга чет эл валютаси тушади. Эскирган асбоб-ускуналаримизни янгилаб, замонавийлари билан алмаштирамиз. Шундан кейин кўринг, мустақил Ўзбекистон давлати етиштирган оқ олтиннинг довруғи етти иқлимни тутади.

Директор билан бўлган суҳбатдан кўнглимиз тоғдек ўсди. Бу кўтаринкилик, ифтихор туйғуларини биз ҳар бир ишчи-хизматчи чеҳрасида ҳис этдик, десак ошириб юбормаган бўламиз. Кўп йиллардан бери биз орзу қилиб келган меҳнатга онгли муносабат қарор топиши учун афтидан энди шарт-шароит етилди. Бу фикрга қуритиш-тозалаш цехининг илғор ишчиси Мансур Азимов билан суҳбатлашгач, янада тўла ишонч ҳосил қилдик.

— Илгарилари давлатники деган мавҳум тушунча ҳукмрон эди, — дейди у.— Халқимиз тер тўкиб етиштирган бойликка республика ҳукуматининг хўжайинлик ҳисси йўқ даражада эди. Тўғриси, улар марказ измидан келиб чиқиб фаолият юритишарди. Бу ҳол бизни сидқидилдан ишлашга ундамасди. Эндиликда жумҳуриятимиз мустақил бўлди, пахтамиз уни асраб, мустаҳкамлашга хизмат қилади, халқимизнинг кори-ҳолига ярайди. Бу эса ҳаммамизни соз ва жадал ишлашга ундайдиган энг яхши маънавий рағбат ўрнини босади.

Тола ажратиш цехининг бригада бошлиғи Абдумажид Рўзиев ўз фикрини шундай изҳор этди:

— Ҳақиқий тер тўкиб, сидқидилдан ишлайдиган вақтлар келди. Зотан, меҳнатимиз самараси «марказ» деб аталган таги тешик ғорга тушиб йўқ бўлиб кетмайди. Балки Ўзбекистонга наф келтиради, мустақиллик мақоми қаддини ростлайди...

Далварзин пахта тозалаш заводининг ишчи-хизматчилари қишлоқ меҳнаткашлари билан бир жон, бир тан бўлиб зарбдорчасига меҳнат қилиб, Ўзбекистон довруғини жаҳонга таратишга ўз ҳиссаларини қўшаяптилар. Бекободлик пахтакорлар сингари далварзинлик толакорларда ҳам сўз билан иш бирлиги қарор топган. Жорий йилнинг ўтган ўн ойида улар 52 миллион 540 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, бу борадаги режани 106,8 фоизга етказиб адо этдилар.

Б. ҚАҲҲОРОВ, У. МУҲАММЕДОВ.

Дўстлик районидаги Саркисов номли давлат хўжалигида Усмоновлар оиласини омилкорлар деб таърифлашади. Сабаби улар давлатдан 20 минг сўм қарз олиб, фермер хўжалиги ташкил этишганди. 50 бош қорамол меҳр билан парваришланди. Шу кунгача фермер хўжалиги 30 тонна сут, 6 тонна гўшт топширди.

СУРАТДА: оила бошлиғи, Қаҳрамон она Зебо Усмонова келинлари Гулсара, Улжаной билан.

Ў. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ҲАМКОРЛИК

Андижонда ташкил этилган «Нуклон» кичик корхонаси электр қўнғироқлари ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Дастлабки беш минг дона электр қўнғироғи тайёрланди. Рўзғорда ишлатиладиган асбобларнинг янада мураккаброғини тайёрлашга ҳозирлик кўришмоқда. Бу қўнғироқларнинг жаранглаши янада яхшироқ бўлади. Санкт-Петербургдаги «Светлана» ишлаб чиқариш бирлашмаси билан янги маҳсулот учун микрочизмалар тайёрлаш тўғрисида битимга эришилди. Акустика илмий-тадқиқот илмгоҳи жамоаси билан эса «Нуклон» кичик корхонасига зарур жиҳозларни, уни ишлаб чиқариш учун конвейер тузиш тўғрисида бир битимга келинди.

«Нуклон»да кичик радиоприёмниклар ишлаб чиқаришга, телевизорлар йиғишга тайёргарлик кўрилмоқда.

ОҚАВА СУВЛАРДАН ҚАЙТА ФОЙДАЛАНИЛМОҚДА

Чирчиқ электр кимё саноати бирлашмаси оқава сувларини тозалаш ва улардан ишлаб чиқаришда қайта фойдаланишнинг янги усули топилди. Ўзбекистон давлат табиатни муҳофаза қилиш комитети ҳузуридаги хўжалик ҳисобида иш олиб борувчи «сув хўжалиги экологияси» илмий ишлаб чиқариш марказининг олимлари ва мутахассислари ана шу ғоянинг муаллифларидир.

— Электр кимё саноати корхонаси Чирчиқ дарёсини ифлос қилаётган асосий корхоналарнинг биридир, — дейди хўжалик ҳисобидаги «сув хўжалиги экологияси» илмий ишлаб чиқариш марказининг директори Р. Раззоқов. — Азот гуруҳи бирикмалари билан тўлиб-тошган унинг оқавалари секундига 6—8 куб метр тезликда сув тўпланган ҳовузлардан оқиб чиқади. Улар бу ерда сувга аралаштирилиб дарёга чиқариб юборилади. Оқавани бундай тозалашда зарарли моддалар рухсат этиладиган миқдордан анча кўп бўлади. Марказ ишлаб чиққан лойиҳа ана шу заҳарли бирикмаларни бир неча баравар камайтириш имконини беради.

Ғоянинг асосий моҳияти оқава ариқларини бир неча баравар узайтиришдадир. Бунга темир-бетон тўсиқлардан иборат ўзига хос йўлаклар ёрдам бериши мумкин. Лекин оқавани тозалашда майда сув ўтлари ва оддий қамиш асосий вазифани бажаради. Майда ўтлар азотни тикка ўрнатилган тўрсимон қурилмаларда «ушлаб» қолади, қамиш эса сузиб юрадиган тўрсимон тагликларда ўсади ва ўз илдизлари билан сувни тозалайди. Сувни тозалаш самараси бир неча ўн баравар ошади, шундан сўнг сувдан техникавий жараёнларда иккинчи марта фойдаланиш мумкин бўлади. Сув тўплайдиган ҳавзаларни тозалаш тизимини назорат этишни автоматлаштириш ҳам кўзда тутилган.

Муаллифлар жамоасининг таклифларини корхона қабул қилди, энди у амалга оширилади бу ишларни 1993 йилда тугаллаш режалаштирилмоқда.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЭДУАР БАЛЛАДЮРНИНГ ФИКРИ

ПАРИЖ. (ТАСС мухбири Ирина Голубева). Франция собиқ иқтисод вазири Эдуар Балладюр якшанба куни кечқурун Француз телевиденнесининг кўрсатувларидан бирида сўзга чиқиб, Ғарбий Европа Совет Иттифоқи таркибига кирган собиқ республикаларга ортиқча озиқ-овқат маҳсулотларини, шунингдек Совет олтини эвазига қарз бериш лозимлигини айтди. Бу Иттифоқ парчаланиши муносабати билан вужудга келган ниҳоятда хавфли вазиятни бартараф этиш имконини беради ҳамда марказий маъмурларга бой беришдан қутулишда ёрдамлашади, деган фикрни билдирди у.

ВАЗИРЛИК РАДДИЯСИ

ТЕҲРОН. (ТАСС мухбири Олег Кузьмин). Эрон Ташқи ишлар вазирлиги якшанба куни Теҳронда Афғон мужоҳидлари ушлаб турган икки совет ҳарбий асири озод этилмоқчи деган хабарни рад қилди. Ўтган пайшанба куни Франс пресс ахборот бошқармаси Покистоннинг Пешавор шаҳрида «Афғонистон миллий ислом жабҳаси» ҳозир Эрон ҳудудида турган икки совет ҳарбий асирини шу йил декабрь ойида бўшатиб юбормоқчи эканини эълон қилди, деган хабарни тарқатган эди. Эрон Ислом Жумҳурияти Ташқи ишлар вазирлигининг ўз номини айтмасликни илтимос қилган вакили ТАСС мухбирига айтишича, Эрон Ташқи ишлар вазирлигида «мазкур масала хусусида ҳеч қандай маълумот йўқ. Эрон ҳудудида совет ҳарбий асирлари мавжудлигига келганда, бу гап ғирт уйдирмадир».

МИЛЛИЙ МУДОФАА КУНИ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубада ҳар йили «Миллий мудофаа куни» деб аталган кенг миқёсли машқлар ўтказиш одат бўлиб қолган. Ўтган якшанба куни ҳам эрта саҳарда осмондан ҳужум бўлади, деган ташвишли қўнғироқлар, автомат овозлари ва портлаш гумбурлашлари эшитилиб, навбатдаги миллий мудофаа куни бошланганидан дарак берди. Бу машқларда миллионлаб кишилар, жумладан, аёллар ва болалар қатнашдилар. Фидель Кастро ва унинг сафдошлари «Гранма» қайиғидан Куба соҳилига тушган тарихий куннинг навбатдаги санасини нишонлаш шу тарзда ўтказилди.

Бу йилги «Миллий мудофаа куни»нинг ўтган йиллардан фарқи шу бўлдики, у ресурсларни ёппасига тежаш шиори остида ўтди. Бу шиор биринчи галда ёқилғини тежашга тааллуқли эди, чунки ёқилғи етишмаслиги сабабли мамлакат «тинч вақтдаги алоҳида давр»ни бошидан кечирмоқда. Умумхалқ ҳарбий машқларидан бир кун аввал Куба коммунистларининг босма нашри бўлмиш «Гранма» рўзномаси Совет Иттифоқидан нефть маҳсулотлари етказиб бериш графиги бажарилмаганини яна ўз муштарийларига хабар қилди.

БАНГИЛИККА ҚАРШИ КУРАШ

ДЕҲЛИ. (ТАСС мухбири Борис Зайцев). «Ниҳоятда оғир кечган саккиз йилдан сўнг одатдаги ҳаётга қайтганимдан бахтиёрман», — деди ҳиндистонлик машҳур киноактёр Санжий Датт бугун Калькуттада (Ғарбий Бенгалия штатида) очилган халқаро анжуманда сўзга чиқиб. Бу анжуман бангилик ва гиёҳвандликка қарши курашга бағишланган бўлиб, унда АҚШ, Европа, Австралия вакиллари қатнашмоқдалар. Учрашувни Ҳиндистондаги бир қанча жамоат ташкилотлари, шунингдек Ҳиндистон савдо ва саноат палаталари федерацияси ташкил этди.

Санжай қорадорига ҳирс қўйишдек одатдан мутахассислар ёрдамида қутилган кишиларнинг биридир. Лекин, анжуманда таъкидланганидек, у ҳозирча истисно ҳисобланади, бангилик қурбонлари сони муттасил кўпайиб бормоқда, унга тобора кўпроқ ёшлар дучор бўлмоқда.

Муаммо чинакамига даҳшатли тус олди, деди Ҳиндистон фаровонлик вазири Ситарам Кесри, чунки хусусан бангилар кўпроқ спид касалига йўлиқмоқдалар, улар «XX аср вабоси» вирусларини тарқатувчиларга айланмоқда.

Жумҳурият соғлиқни сақлаш бош маъмуриятининг Калькуттада тарқатилган маълумотига қараганда, Ҳиндистоннинг шимоли-шарқий штатларида қўшни бирмадан яширин равишда олиб келинаётган қора дориларга ҳирс қўйиш, минтақада спид касаллигининг кенг тарқалишига олиб келди. Расман рўйхатдан ўтказилган 6 минг нафар вирус тарқатувчи ҳиндиларнинг ярмини Манипур штатининг аҳолиси ташкил этади. У ерда бангилик юқумли касаллик сингари жуда кенг тарқалмоқда.

Ҳиндистонда «ўлим хавфи» ниҳоятда кучайганлиги билан жумҳурият ҳукумати, расмий вакил сўзларига қараганда мактабларда бангилик ва унинг оқибатларига тегишли махсус дарс ўтишга қарор қилган. Айни вақтда маъмурлар бангиликка йўлиққан кишиларга даволаш марказлари тармоғини кенгайтиришга кўмаклашиш ниятидадирлар. Ҳозир 44 та шундай марказ бор. У юзтага етказилади.

ПРЕЗИДЕНТ ОБРЎСИ ТУШИБ КЕТДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС мухбири Юрий Кирильченко). Дам олиш кунлари Америка матбуоти Оқ уй бошлиғини хафа қиладиган яна бир ҳабарни тарқатди. Жумладан, президентнинг мамлакатдаги обрўси тобора пасайиб бораётгани ҳақидаги навбатдаги маълумотлар эълон қилинди. «Тайм» ҳафтаномасининг Си-Эн-Эн телекомпанияси билан биргаликда ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш якунларига қараганда, ҳозир Ж. Бушнинг президент лавозимидаги фаолиятини умуман америкаликларнинг ярмидан камроғи — атиги 46 фоизи маъқулламоқда.

Буш президент лавозимини эгаллаган пайтдан буён ўтган бутун давр мобайнида биринчи марта бу кўрсаткич 50 фоизли белгидан пастга тушди. Йил бошларида манзара бутунлай бошқача эди. Март ойида, Форс Кўрфази атрофидаги урушда АҚШ Ироқ устидан ғалаба қозонгандан кейин тез орада саволга жавоб берганларнинг 86 фоизи президентнинг сиёсий йўлини қўллаб-қувватлашини билдирган эди.

Бироқ энди Қўшма Штатлар аҳолисини биринчи галда ўз уйидан кўп минг километр наридаги суронли воқеалар эмас, балки мамлакатнинг ички муаммолари, аввало иқтисодиётнинг ҳолати кўпроқ ташвишга солмоқда. Сўров пайтида 500 қатнашчидан атиги 18 фоизи президентнинг иқтисодий сиёсатига ижобий баҳо берган. Уларнинг кўпчилиги — 74 фоизи эса Буш АҚШнинг иқтисодий муаммоларини яхши уддалай олмаяпти, деб айтган.

ПЕНСИОНЕРЛАР КЎПАЙМОҚДА

ОСЛО, (ТАСС мухбири Валерий Лоскутов). Европанинг бир қанча давлатларида миллатнинг кексаётганлиги қайд этилмоқда. Бу ҳол Норвегияга ҳам етиб келди. Бу ерда пенсионерлар сони муттасил кўпайиб бормоқда. Ҳозир улар салкам 900 минг кишига етди. Аҳолиси 4,2 миллион кишини ташкил этувчи мамлакат учун бу анча катта рақамдир. Марказий ҳисоблаш бюросининг тахминларига қараганда, 30 йилдан сўнг Норвегияда пенсионерлар 1,3 миллион кишига етади, ҳар бир пенсионерга ишлайдиган икки киши тўғри келади.

Ўтган йили пенсия нафақалари тўловлари анча миқдорни ташкил этди — мамлакат ялпи миллий маҳсулотининг 8,5 фоизига етди. Келгусида бу тўловлар тағин ҳам кўпаяди. Хўш, қанча кўпаяди? маблағни қаердан олиш мумкин? Норвегия сиёсатчилари, иқтисодчилари, ижтимоий таъминот соҳасидаги мутахассислар ҳозир шу масалалар билан жиддий шуғулланмоқдалар. Турли вариантлар, шу жумладан пул тўланадиган имтиёзларни камайтириш, солиқларни кўпайтириш таклиф этилмоқда.

Ханойдаги ҳарбий госпитал бош хирурги яқинда ўта нозик операция ўтказди. У бахтсиз ҳодиса туфайли ўнг қўли бўғинидан узилиб кетган ишчи аёл қўлини тўққиз соат мобайнида улашга эришди. Операция муваффақиятли чиққанлиги барчани қувонтирди.

СУРАТДА: шифокор Пхан палакати ариган бемор билан.

ВИА—ТАСС сурати.

ТАБАРРУК НОМ

ХОТИРА

Турсун Нажмиддинов Ўрта Осиё дорилфунунининг тиббиёт куллиётини биринчилардан бўлиб тугатди. У дорилфунунни тугатиб тропик юқумли касалликлар бўйича илмий изланиш олиб борди. Унга ўз даврида А. Н. Крюков ва И. А. Кассирский сингари академиклар устозлик қилдилар.

Қунт билан ишлаш, билимга чанқоқлик, беморларга ғамхўрлик кўрсатиш ёш шифокорнинг обрўсини оширди. Бекорга уни кўплар моҳир амалиётчи деб атамайдилар. Чунки у 1930 йилдан то 1952 йилга қадар амалий тажриба билан шуғулланди. Ўтган даврда Турсун ака ҳар бир тажрибани ўзи узоқ синаб кўрди. Бу тажрибалар унга ҳаётда кейинчалик ҳам қўл келди. Турсун Хўжаевич Тошкент тиббиёт олий билимгоҳининг юқумли касалликлар кафедрасини 18 йил бошқарди. Шифокорнинг бутун умри инсон саломатлигини яхшилашдек хайрли ишга бағишланди. Олим «Ўрта Осиёда сурункали безгак касаллиги ва унинг диагностикасига доир» деган мавзуда докторлик диссертациясини ёқлади. Бу соҳада биринчи фан доктори ва биринчи профессор бўлди. Турсун Хўжаевич ўзининг 45 йиллик фаолиятини жумҳуриятда тарқалган даҳшатли ўлат касалликларига қарши курашга — безгак, лейшманиоз, амебиаз, вирусли гепатит, ич-терлама, тошмали терлама дардларини даволашга бағишлади. Бу соҳада ҳам илмий, ҳам амалий чоралар билан самарали ишлар қилди. У ёш мутахассислик давридаёқ маҳаллий аҳоли талабларига биноан биринчилардан бўлиб профессор А. Асқаров билан ҳамкорликда рус, ўзбек, лотин тили тиббиёт луғатини яратди. Шунингдек, академик А. И. Абрукосов ва М. Н. Никифоровларниг «Патологик анатомия асослари» номли катта дарслигини ўзбек тилига таржима қилди.

Т. Нажмиддинов иккита китобдан иборат русча-ўзбекча мукаммал тиббиёт луғатини тузишда ҳам фаол қатнашди. Умуман, ўз иш фаолияти даврида профессор 12 монография ва 100 дан ортиқ илмий-амалий мақолалар эълон қилди. Уларнинг аксарият кўпчилиги Ўзбекистонда иссиқ иқлим шароитида учрайдиган хасталикларга қарши кўраш масалаларига бағишланган. Бу ишларни амалда тадбиқ қилиниши бир қатор оғир касалликларни йўқ қилишга ва камайтиришга олиб келди. Жумҳуриятимизда безгакни тугатишда, айниқса у кишининг хизматлари беҳад каттадир. Кўп йиллик хизмати даврида у минглаб шифокорлар тайёрлаш ишига катта ҳисса қўшди. Талабалар ва шогирдлар, меҳрибон домлаларининг мазмунли маърузаларини завқ билан тинглар, айниқса хорижий талабалар ундан жуда мамнун эдилар. Домланинг шогирдлари шу кунларда республиканинг турли шаҳарларида соғлиқни сақлаш муассасаларида, олий билимгоҳларда, кафедра ва лабораторияларда, шифохоналарда ишламоқдалар. У киши раҳбарлигида 20 нафардан ортиқ фан докторлари ва номзодлари етишиб чиқди, 1985 йил март ойида унинг ташаббуси билан тиббиёт олий билимгоҳида тропик касалликлар курси ташкил қилинди. 1991 йилга келиб, бу курс юқумли тропик касалликлар ва эпидемиология кафедрасига айлантирилди.

Профессор жумҳуриятда ва иттифоқ миқёсида бўладиган халқаро анжуманларда ҳам фаол қатнашди. 1954 йилда Тошкентда бўлиб ўтган анжуманда безгакни даволаш усуллари мавзусида маъруза қилди. Бу олимлар ўртасида катта қизиқиш уйғотди. Олимнинг номи 1968 йилда Нью-Йорк (АҚШ)да чиқадиган жаҳон қобусномасига киритилди. Т. Нажмиддиновнинг илмий ва педагогик фаолияти, соғлиқни сақлаш борасидаги салмоқли хизмати давлатимиз томонидан ҳам муносиб тақдирланди. Ҳозирда унинг номини абадийлаштириш мақсадида пойтахт кўчаларидан бири профессор номи билан аталади.

Устознинг фарзандлари ҳам ота изидан бормоқдалар. Тўнғичи Саидаҳмадхўжа машҳур гематолог— профессор Ундриц устозлигида Швейцарияда таҳсил кўрган профессорлардан. Иккинчи ўғли Латифжон ҳам профессор, ҳозирда жарроҳлик кафедрасининг мудири. Бошқалари ҳам камолга етиб, фан номзодлиги даражасига эришганлар.

Иқтидорли олим, тажрибали педагог, саховатли тиббиёт ходими, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Турсун Хўжаевич Нажмиддинов ҳаёт бўлганида 90 баҳорни кўрар эдилар. Қўли гул шифокорнинг фарзандлари, қариндош-уруғлари, шогирдлари ҳамиша хотирасини эъзозлаб, табаррук номини чуқур ҳурмат билан эсга оладилар.

О. ЖАЪФАРОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган шифокор.

ДАСТЛАБКИ САВДО

«Наманган» универсал мол-хом ашё биржасида дастлабки савдо бўлди. Ярим миллиард сўмлик мол савдога қўйилди.

Санкт-Петербург, Нижний Новгород, Ўш, Олмалиқ биржалари хилма-хил маҳсулотларни таклиф этишди. Бу ерда ғишт ишлаб чиқарадиган кичик цехларни, оддий михларни, ип-газламадан тикилган буюмларни, ёзма қоғозларни кўриш мумкин эди.

Савдо муваффақиятли бўлди. Биржанинг брокерлик ўринлари, «тола» акционерлик жамиятининг қимматбаҳо қоғозлари дастлабки нархига нисбатан анча юқори нархда сотилди. Ўттиз миллион сўмлик битим тузилди.

«Наманган» биржасидан хабар қилишларича, энди ҳафтасига бир марта мунтазам равишда ана шундай савдо ўтказиб турилади.

Вилоятнинг йирик ташкилотлари, саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналари, тижорат жамиятлари мазкур биржанинг муассислари бўлишди. Улар устав жамғармасига 10 миллион сўм пул ўтказишди.

ИНСОН НЕЧА ЙИЛ ЯШАШИ МУМКИН?

Эртак ва афсоналарда у ёки бу қаҳрамон 500—600, ҳатто 1000 йил яшаганлиги тилга олинади. Ҳозирги давр нуқтаи назаридан бу ишониш қийин чўпчакка ўхшайди. Лекин инкор қилиб бўлмайдиган далиллар эртак ва афсоналар замирида қандайдир ҳаётий ҳақиқат мавжудлигини кўрсатади.

Мисолларга мурожаат қилайлик. Инглиз Фома Карн 207 йил яшаган, умри давомида 12 қиролни кўрган. Бошқа бир инглиз Томас Парр 152 йил умр кечирган; 120 ёшида тул жувонга иккинчи марта уйлаган. Унинг тетиклигини қарангки, ёш хотини унга ўғил туғиб берган ва бу фарзанд 127 йил яшаган. Паррнинг ёши бир ярим асрдан ошганлигини эшитиб, инглиз қироли уни ўз саройига чақиртирган ва Парр шу ерда тўсатдан вафот этган. Машҳур жарроҳ Гарвей унинг жасадини ёриб кўриб, қарилик аломатларини топмай, кўникилмаган овқат ўлимга олиб келган дея хулоса чиқарган.

Мана бу воқеа эса янада ғаройиб. 1795 йили Япониянинг энг кекса кишиларидан бири деҳқон Мампэ бош вазир таклифига кўра Эдога (Эдо — Токионинг эски номи) келган. Ўшанда у 195 ёшда эди. Хотини 173, ўғли 153, невараси 105 ёшда бўлган.

Қариядан, узоқ умр кўриш сирларини суриштириб, унга гуруч, пул инъом қилишган ва катта ҳурмат билан қайтариб юборишган. 48 йилдан кейин эса Мампэ янги кўприкнинг тантанали очилишида қатнашиш учун яна Эдога келган. Бу пайтда у 241 ёшда, хотини 221, ўғли 201, келини 193, невараси 153, неварасининг хотини 138 ёшда бўлган.

Бу узоқ ўтмишдаги ақл бовар қилмайдиган воқеага ўхшайди. Лекин ҳали яқин-яқинларда 168 ёшда бўлишига қарамай бемалол юрган озарбайжонлик Шерали Муслимовга нима дейсиз?

Тўғри, Шерали бобонинг қутлуғ ёшини шубҳа остига олганлар ҳам бўлди. Шу боис унинг ёшини аниқлаш юзасидан профессор Ш. М. Ҳасанов бошчилигида махсус комиссия тузилди. Комиссия ҳар томонлама текширишлардан сўнг Ш. Муслимовнинг ёшидаги фарқ 3—5 йилдан ошмайди, деган хулосага келди.

1966 йили ҳукуматимиз Шерали бобонинг узоқ йиллик ҳалол меҳнати ва табаррук ёшини инобатга олиб, уни Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотлади. Ш. Муслимов кейинроқ В. И. Лениннинг 100 йиллик тантаналарида ҳам иштирок этган эди.

Ўлкамизда ҳам юз йилдан ортиқ умр кечирган ва ҳамон ҳаёт нашидасини сураётган пиру бадавлат боболаримиз ва момоларимиз йўқ эмас. Жумладан, Хоразм вилояти Янгибозор районидаги «Москва» жамоа хўжалигида истиқомат қилган қария 110 ёшида бемалол аравада бозор-ўчар ишлари билан шуғулланган. Жумҳуриятимизнинг бошқа вилоятларида ҳам шунга ўхшаш мисоллар топилишига шубҳа йўқ ва муштарийларимиз бу ҳақда бизга ёзиб юборади деган умиддамиз.

Энди кўпчиликни қизиқтириши аниқ бўлган саволга тўхталамиз: хўш, узоқ яшаш сири нимада? Нега бировлар қирққа чиқмай қариб қолади-ю, бошқалар 110 ёшида ҳам ўзини кекса ҳисобламайди?

Биз шу юзадан батафсил тадқиқотлар олиб борган олимларнинг хулосаларини бирма-бир санаб ўтиш имконига эга эмасмиз. Шунга кўра асосий омилларни таъкидлаймиз.

Узоқ умр кўриш кўп жиҳатдан наслга боғлиқ. Зотан, ирсий нуқсонларга эга киши узоқ яшаши эҳтимолдан йироқ. Чунки инсон вужудидаги ҳар бир аъзо, хусусан юрак, ўпка, жигар, буйрак фаолияти муайян даврга мўлжалланган бўлади. Шу муддат давомида у ёки бу аъзо маълум миқдордаги ҳаракатни уддалаши керак. Равшанки, у ёки бу жиҳатдан қусурга эга аъзо ўз вазифасини мукаммал бажара олмайди.

Шуниси ҳам борки, ёруғ жаҳонни барвақт тарк этаётган беморларнинг аксарияти у ёки бу касалликка йўлиқишида турмуш тарзи билан боғлиқ омиллар ҳал қилувчи аҳамият касб этмоқда. Кам ҳаракатланиш, ичкилик ва чекишга ружу қўйиш, тўғри овқатлана билмаслик ва ҳоказо каби салбий ҳолатлар эртами-кеч ҳар қандай соғлом аъзони ҳам ишдан чиқариши аниқ. Кислотага тушган жисм емирилиши шубҳасиз бўлганидек, муттасил заҳарли таъсир остида бўлган аъзо ҳам ўз фаолиятини сусайтира боради.

Шу жиҳатдан биз боя тилга олган Шерали бобо Муслимовнинг эътирофи диққатга сазовор. Унинг айтишича, ҳеч қачон тамаки чекмаган. Ароқни эса бир мартагина ичиб кўрган. Бу ҳақда Шерали бобо шундай ҳикоя қилади: «60 дан ошиб қолган пайтим эди. Биз чўпонлар билан гулхан атрофида ўтирган эдик. Бир пайт тоғда ов қилиб юрган Қодирбек ўз ўртоқлари билан келиб қолди. Биз уларга кабоб тайёрладик. Меҳмонлар мени ароқ ичишга ундай бошлашди. Азиз киши саломатлиги учун ичиш зарурлигини уқтиришди. Мен анчагача рад қилиб турдим. Ахийри бўлмади. Ичгандан кейин эса ичимга ўт тушгандай сездим. Бошим айланиб, ўзимни ёмон ҳис қила бошладим. Эрталаб бошим оғриди, ўзимни жуда заиф ҳис этдим.

Кун ёришганда ароқ солинган пиёлага тушган хом гўшт парчаси оппоқ бўлиб кетганини кўрдим. «Аччиқ сув» менинг ҳам ошқозонимни куйдириб ташлаган бўлса керак, деб қаттиқ хавотирга тушдим ва шундан сўнг ароқни оғзимга олмадим».

Ибратли иқрорнома! Шу сабаб биз уни батафсил келтирдик. Ароққа ружу қўйиб, эртанги кунини унутган кимдир 168 йил яшаган бу нуроний отахоннинг дил сўзларини ўқиб эҳтимол ўз ишининг оқибатлари хусусида яна бир карра жиддий ўйлаб кўрар.

Биз ҳозирги турмуш тарзимизга узоқ умр кўриш нуқтаи назаридан разм соладиган бўлсак, жуда кўнгилсиз хулосалар чиқаришимизга тўғри келади. Кўплаб кишилар ёстиғини қуритаётган ароқ ва тамаки тутунидан ташқари мева-сабзавотлар таркибидаги зарарли моддалар туфайли ҳам ўз ҳаётимизга ўзимиз зомин бўляпмиз. Кейин овқат пишириш, ва тановул қилишда ҳам илмий асосланган тавсиялар йўқ. Борлари ҳам қўпол равишда бузилмоқда.

Айниқса умумий овқатланиш тармоқларида тайёрланаётган таомлар сифатсизлиги сабабли баъзан заҳарланиб касалхоналарда ётиб чиққан, ҳаттоки бир умрга соғлиғидан ажраган кишилар ҳам оз эмас.

Соғлиққа, бинобарин узоқ умр кўришга бевосита таъсир кўрсатадиган учинчи омил ишлаб чиқариш шароитларидир. Бу борада ҳам биз деярли ҳеч нима билан мақтана олмаймиз. Кўп жойларда кишилар меҳнат қиладиган шароит ишчи ва хизматчилар саломатлигига салбий таъсир этади.

Ишлаб чиқариш йўлга қўйилган пайтда у ёки бу маҳсулотга зарурат қолган барча мезонлар, шу жумладан кишилар соғлиғидан ҳам устун қўйилган, шароитни яхшилаш кейинга сурилган. Сўнгра эса «ваъда» эсдан чиқиб, анчагина одамлар ҳануз саломатликка зиён келтирувчи шароитларда меҳнат қилишмоқда. Бу саноатдаги аҳвол.

Қишлоқ хўжалигидаги манзара эса янада хунукроқ. Ҳали яқин-яқинларгача турли зараркунандаларни таг-томири билан йўқ қилиш ёки ғўза баргини тўкиш мақсадида заҳарли моддалар далаларга аёвсиз сочилди. Бундан ташқари бегона ўтларга қарши кураш ва ҳосилдорликни ошириш шиори остида ҳар хил пестицидлар, минерал ўғитлар кенг қўлланилди. Бу билан бизни боқаётган она заминнинг тинка мадори қуритилди, кишилар саломатлигига баъзи жойларда тузатиб бўлмас зиён етказилди. Натижада турли касалликлар кенг тарқалди.

Шу ўринда савол туғилади: нега шундай бўлди ва бўлаяпти? Жавоб битта: аввал бошдан ишлаб чиқариш йўлга қўйилаётган паллада кишилар саломатлиги асосий мезон қилиб қўйилган эмас. Ўткинчи заруратлар муҳимроқ ҳисобланган. Бунинг оқибатида кишилар саломатлигига кони зиён бўлган ишлаб чиқариш усуллари, иншоотлари, жараёнлари бирин-кетин қарор топиб, бунга кўникиш юзага келган эди.

Хайриятки, қайта қуриш туфайли биз кўп нарсаларни янгитдан идрок қила бошладик. Эл-юрт саломатлигига таҳдид солиб турган бир қатор иншоотлар фаолиятига, ишлаб чиқариш жараёнларига маълум даражада чек қўйилди. Лекин туб бурилишга ҳали эрта. Чунки бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги шароитда бошқа бир хатар-фойда кетидан қувишга берилиб кетиш хавфи яққол кўзга ташланмоқда.

Агар вақтида бу иллатнинг олди олинмаса, ишлаб чиқариш ва атроф-муҳитни асраш билан боғлиқ муаммолар янада чигаллашиб кетиши мумкин. Шу боис иқтисодий сиёсатда фойда эмас, инсон саломатлиги бош мезон бўлиши керак.

Ҳозир фаровонликка эришган ва аҳолисининг ўртача умри юқори бўлган Япония, Швеция, АҚШ каби мамлакатларда масала айнан мана шу тахлитда қўйилган, яъни у ёки бу фаолият билан шуғулланиб, фойда кўриш ҳеч кимга ман этилган эмас. Айни чоқда ҳеч қайси шахс, ташкилот, ширкат ўз фаолияти билан табиатга, атроф-муҳитга, кишилар саломатлигига заррача зиён етказишига ҳақи йўқ. Бу нарса кенг жамоатчилик, матбуот ва давлат томонидан қаттиқ назорат остига олинган.

Шунинг учун сармоядорлар, завод ва фабрикалар эгалари ишлаб чиқаришни безарар ҳолга келтириш учун тинмай изланишмоқда. Бунга қодир бўлмаган ширкатлар синиб, ўрнини безарар ишлаб чиқаришни йўлга қўйган рақибларига бўшатиб бермоқда. Атроф-муҳитни мусаффолаштириш борасида ҳам жиддий тадбирлар кўрилмоқда. Изчил саъи-ҳаракатлар беҳуда кетаётгани йўқ. Масалан, бундан 15—20 йил олдин Парижни кесиб ўтадиган Сена дарёсида балиқларга қирон келиб, у шунчаки оқава сувлар ўзанига айланган экан. Ҳозир эса Сена дарёсидан бемалол сув ичиш мумкин, дейишади.

Бизда-чи? Бирон кўл ёки дарёдан чўчимасдан сув ичса бўладими? Ҳеч ким бунга юз фоиз кафолат беролмайди. Чунки ўнлаб йиллар давом этган калтабин сиёсат туфайли деярли барча сув ҳавзаларимизни ва улардаги оби ҳаётни заҳар манбаига айлантирдик.

Шу ўринда яна бир нарсага эътиборни қаратмоқ зарур. Ўзбекистон мустақилликка эришгач, энди хорижий давлатлар билан иқтисодий алоқалар кескин кучайиши, кўплаб ҳамкорликдаги корхоналар юзага келишига шубҳа йўқ. Агар биз ўлкамизда яшаётган аҳоли саломатлигини эмас, балки фойдани бош мезон қиладиган бўлсак, эрта-индин аросатда қолишимиз аниқ. Гап шундаки, ривожланган капиталистик мамлакатлардаги пихини ёрган баъзи ширкатлар зарарли ишлаб чиқариш корхоналарини бошқа давлатлар ҳудудига тиқиштиришга уринишмоқда. Албатта, бу иш учинчи томоннинг розилиги билан бўлаяпти. Лекин фойдага учишнинг оқибати жуда хунук бўлиши мумкин. Ҳиндистондаги Бхопал шаҳрида 2,5 минг кишининг бегуноҳ қурбон бўлиши ва яна минглаб кишилар саломатлигидан ажрагани бунга яққол мисолдир.

Хуллас, ҳар бир ишда инсон саломатлиги, унинг узоқ умр кўришини таъминлаш асосий мезон бўлмоғи керак. Давлат ва жамоатчилик миқёсидаги барча қонун-қоидалар, йўл-йўриқлар шунга бўйсундирилиши даркор. Ўшанда эртами-кеч албатта фаровонликка эришилади. Акс ҳолда биз яна боши берк кўчага кириб қоламиз ва бир умр ундан чиқолмаймиз.

Энди узоқ умр кўришнинг охирги шартларидан бирига тўхталамиз. Бу— муомала маданиятидир. Зотан, кишининг насли соғлом, иш шароити яхши, атроф-муҳит мусаффо бўлгани ҳолда ўзи тажанг, асабий бўлса, унинг узоқ яшаши даргумон. Чунки ҳар бир энса қотиши, айтишиб қолиш ёки очиқдан-очиқ тўқнашиш давомида муайян миқдорда асаб ҳужайралари бой берилади. Ҳолбуки ишдан чиққан асаб толалари тикланмайди, Шу боис агар киши жанжалкаш бўлса, тез қарий бошлайди. Зотан, узоқ умр кўрганларнинг барчаси хушфеъл, босиқ, пок кўнгилли кишилар эканлиги бежиз эмас.

Масаланинг шу жиҳатини ҳам асло кўздан қочирмаслик керак.

Ш. АЛЛАМОВ.

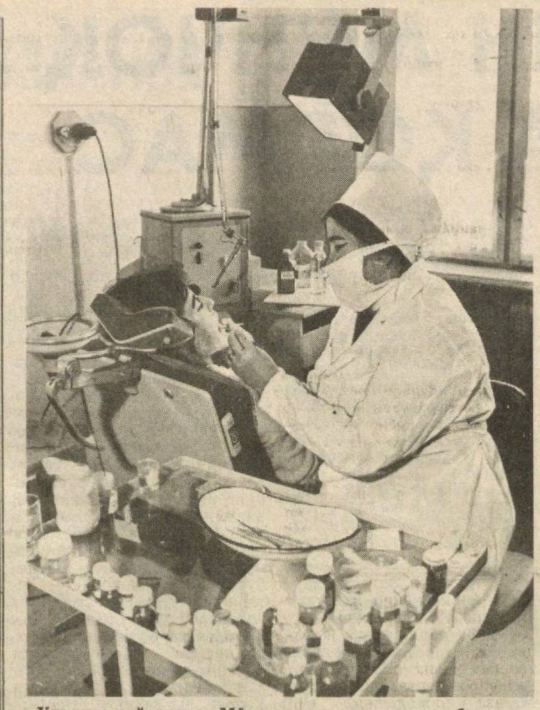

Ульянов районидаги Мўғлон қишлоғида яқинда болалар тиббий маскани иш бошлади. Поликлиникада даволаш ва касалликни олдини олиш бўлимлари мавжуд. У ерда шифокорлар кунига 150 дан ортиқ кичкинтойга тиббий хизмат кўрсатмоқда.

СУРАТДА: шифокор София Йўлборсова беморга ёрдам кўрсатаяпти.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат (ЎзТАГ).

КЎЗА СИНДИ

Ҳажвия

Кўза кунда эмас, кунига синади, деган нақл борлигини биласиз. Эшдавлат магазинчи ҳам буни сал-пал эшитгандай бўлувди. Бироқ аҳамият бермаган экан. Мана бугун «кўзаси» дарз кетиб, мунғайиб ўтирибди. Гоҳ ўзини лаънатлайди, гоҳ шу иш бошини тутганидан тўнғиллаб қўяди. Ахир унга «Ҳой, Эшдавлат, кўзингни катта оч, келиб-келиб ўз элингдан юласанми? Сенинг яхши кунингга ҳам, ёмон кунингга ҳам шулар шерик-ку. Бир аяшади, икки аяшади. Ахир улар ҳам одам. Жондан ўтгач, аямайдилар-да», дегувчи кимса топилмади.

Одамларга ҳам ҳайронсан. Пештахтага нима қўйсанг, суриштирмай олиб кетаверишади. Илгари 5 тийин, 10 тийинни юзига қарашмасди. Энди эса 15—20 сўмни пул дейишмайди. Оғзингдан чиққанини санаб беришади. Ё пуллари кўпайган, ёки...

Бу бозор иқтисоди ҳаммани ҳалак қилди. Ваҳимаси қурсин унинг. Шу туфайли баъзилар вас-вас бўлиб қолишган. Буям бир касалликми, дейман. Бўлмаса кўпни кўрган Эшдавлат магазинчи ҳам «лақ» этиб тушиб ўтирармиди? Вас-вас бўлмаса, тамомий ғирромликларини бегона одамга вакиллармиди? Унинг мухбирлигини қайдан билсин?

Мана энди ҳолига вой. Тўплаган бор-буди ҳеч вақога арзимайдиганга ўхшайди. Ким билади одамлар ҳам, жамият ҳам бундай ўзгариб туришини.

«Вой, кўзам», келиб-келиб шу кунда синасанми? Озгина чидасанг бўларди. Ҳали яхшироқ тўлмаган эдинг-ку, кўзам! Шахсий омборимда сақлаб қўйган молларим куйдириб кетди-ку, кўзам...».

Эшдавлат қилиб қўйган ишидан пушаймон еб, ўзини қаерга уришини билмай, юқоридаги сўзларни овоз чиқариб айтди. Шунда унга ғойибдан жавоб келгандай бўлди: «Ҳе, ҳе, ҳе, мен синдим. Чунки, тўлган эдим. Ахир «ҳурмага сиққанича» деган ҳикматни эшитмаганмисан? Менинг кунда эмас, кунида синишимни билма-ай-санми, синдим, синди-им...».

Эшдавлат магазинчи нима жавоб қилишини билмай тақдирга тан бериб ўтириб қолди.

Болта КАМОЛОВ.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

Урганчдаги «Швейтрикотажбит» ижара корхонасида ташкил этилган тажриба конструкторлик бюросида «Варёнка» матосининг сирини кашф қилдилар. Бу ерда олинган мато фирма матосидан қолишмайди. Натижада корхона бундай технологияни сотиб олмайдиган бўлди ва юз минг сўмдан кўпроқ пулни тежаб қолди. Бу ерда ўзларининг савдо нишонларини ҳам яратдилар. Бу нишонлар тажриба-конструкторлик бюросида яратилган барча кийимларни безайди. Бундай кийимлар ҳозир ўнтага етиб қолди. Эркак ва аёлларнинг кўйлаклари, болалар кийимлари, чақалоқлар учун керакли нарсаларни ишлаб чиқариш ҳам ўзлаштирилди.

* * *

Қўқондаги «Большевик» заводи қишлоқ хўжалик маҳсулотларини консервалаш учун ҳаво ўтказмайдиган идишлар ишлаб чиқара бошлади. Бундай идишларга кичик корхоналарда, сабзавот ва мева маҳсулотларини қайта ишлайдиган цехлар очаётган колхоз ва совхозларда талаб катта бўлмоқда.

* * *

Сурхондарё вилоятининг Бойсун район марказида пиллакашлик фабрикаси қурилиши учун ер ажратилди. Янги корхона йилига 400 тонна, яъни вилоятда тайёрланадиган пилланинг учдан бир қисмини қайта ишлаб беришга мўлжалланган. Тайёр маҳсулот Бойсун ипак тўқиш фабрикасига, район саноат комбинатларига етказиб берилади. Улар ҳозирги пайтда турли жойлардан, жумладан узоқ минтақалардан хом ашё олишмоқда. Фабрика ишга туширилиши билан район марказида иш ўринлари кўпаяди. У қўшимча равишда 400 тадан кўпроқ иш ўрнига эга бўлади.

* * *

Самарқанд вилоят пахта саноати бирлашмасининг Пастдарғомдаги ремонт-механика корхонаси ҳузурида Японияда чиқарилган «Тойота» автомашиналарига техника хизмати кўрсатувчи станция очилди.

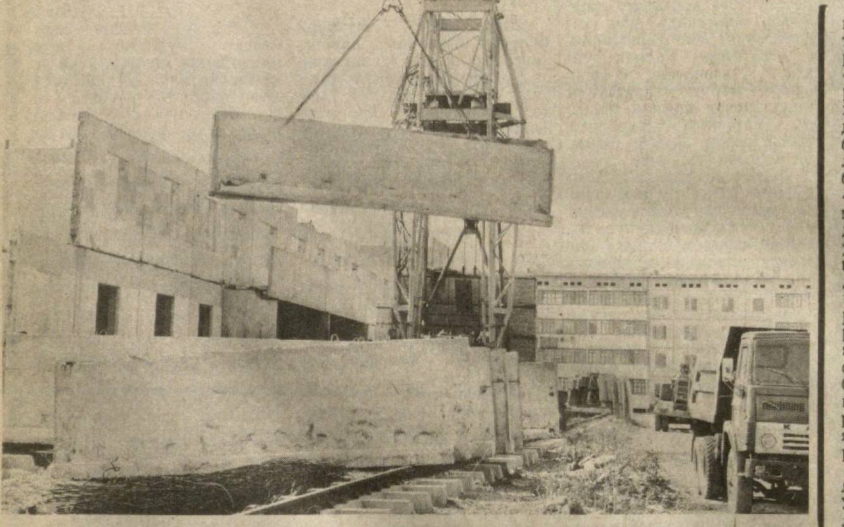

ТЕРМИЗ уйсозлик бошқармасига қарашли 165-қурилиш трестининг жамоаси зарбдорчасига меҳнат қилиб йил бошидан бери 22 минг квадрат метрдан зиёд уй-жойларни қуриб, фойдаланишга топширди. Бу белгиланганидан 2 минг квадрат метр ортиқдир.

СУРАТДА: қурилиш майдонида.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Вилоят театрларида

ДЕҲҚОН СИЙМОСИ

Мен Зуҳриддин ишлайдиган театрга тез-тез бориб тураман. Бу ерда учта асарим қўйилган. Охиргиси — «Дийдор»нинг саҳналаштирилишида театрда деярли ҳар куни бўлдим. Зуҳриддинга оддий колхозчи роли берилди. Мен аввалига ўйланиб қолдим. Буни қандай бажараркин? Ахир бунинг «Нодира» мусиқали драмасидаги Душман айғоқчидан фарқи катта-ку! Аммо ўйларим бир ёқда қолиб кетди. У шундай образ ятратдики, саҳнадаги дала шийпонида ўтириши, ҳаракатлари ҳамон кўз ўнгимда турибди. Худди терлари жўякларга қуйилиб қолаётган сувчи деҳқоннинг ўзгинаси бўлди-қўйди. Белбоғига носқовоқ илинган. Эгнида бироз кирланиб қолган эски оқ яктак. Чордона қуриб ўтирибди...

Шу асарни пахтаободликлар сўраб қолишди. Театр Уйғур қишлоғига таклиф қилинди. Жамоа билан мен ҳам бордим. Клубдаги мўъжазгина саҳна пардаси очилди. Дала шийпони картинасида колхозчилар саҳнага залдан чиқдилар. Улар орасида Зуҳриддин ҳам бор. У томоша залидаёқ ҳаммани ўзига қаратди. Белидаги носқовоғини олиб, нос чекиб олди. (Аслида у нос чекмайди). Пешонабоғини яна ҳам маҳкамроқ боғлаб саҳнага чиқди. Назаримда ўша дақиқаларда колхозчилар ўз ҳаёт тарзларидан бир лавҳасини Зуҳриддин яратаётган образ мисолида кўриб туришарди.

Зуҳриддин Аҳмадалиевнинг актёрлик фаолиятидан бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. У меҳнат қилиб чарчамайдиган санъаткор, баъзи актёрларга ўхшаб роль танлаб режиссёрнинг фиғонини фалакка кўтармайди. Унга қандай роль берилса ҳам маромига етказиб бажаришга ҳаракат қилади. Ўттиз йилдан ортиқ вақт давомида хилма-хил образларни яратди. Ёдимда қолганлари ҳам кўп. Улардан бири юқорида таъкидлаб ўтганимдек, Душман. Айғоқчини беҳуш топиб оладилар. Шу қадар ночор ҳолатда бўладики, одамлар ҳатто унинг айғоқчи эканлигини тасаввур ҳам этмайдилар. Кейин эса бу сир маълум бўлади. У қўйиб юборишларини сўраб эмаклаб юради, ялиниб-ёлворади. Бундай ҳолат ва жулдир кийимлари образни яна да жонлантиради.

Зуҳриддин билан суҳбатлашиб ўтирибмиз. У гоҳ жилмайиб, гоҳ ўйга толиб ҳикоя қилади:

— 1959 йилнинг декабрь ойлари эди. Театрга ишга келганимга 3—4 ойлар бўлганди. Мажид Шамхаловнинг «Қайнона» драмаси қўйиларди. Ўша вақтда театрнинг етакчи актёри Абдужалил Нурмуҳамедов олифта, хотинбоз, пияниста Али ролини ўйнарди. Нима бўлди-ю, шу актёр Тошкентга командировкага кетиб қолди. Устоз Аббос Бакиров ролга мени таклиф қилдилар. Қувончим еру кўкка сиғмасди. Жон-дилим билан саҳнага чиқдим. Ўзбекистон халқ артистлари Айсар Иброҳимов, Ҳадича Аминова, Қамара Бурнашевалар ва артист Аъзамжон Холбоевлар билан биргаликда роль ўйнадим. Шу тариқа ўн беш йил Али ролини ижро этдим.

Ҳаётингизда тасодифий ҳолатлар бўлганми?

— Бўлган! Театрга янги ишга келган пайтларим эди. Островскийнинг «Ўрмон» драмаси саҳналаштирила бошланди. Полковник Уар Кирилич Бадаев ролига икки киши тайёрландик. Мен дублёр сифатида. Асосий ролда эса собиқ темирча Режабали ака чиқиши керак эди. У киши гавда тузилиши жиҳатдан образга яқин, мен эса озғин, новча эдим. Аммо шу ролни биринчи бўлиб ижро этишни жуда-жуда хоҳлардим. Машққа навбати билан қатнашардик. Спектакль қўйилишига озгина вақт қолди. Мен кеча-ю кундуз «Эй, худо! Ўша куни ролга ўзим чиқайин» деб илтижо қилардим. Ёшлик экан-да... Қарангки, худди премьера куни Режабали ака бетобланиб қолса бўладими... Воҳ, унақа демасам ҳам бўларкан, дея саҳнага чиқиб кетдим. Бу асарни раҳматли Гумар Исмагилов қўйганди. Ана шу ролимдаги ижро маҳоратим ҳақида матбуотда яхши гаплар айтилди. Бу — кўп йиллик санъат фаолиятимдаги тасодиф.

З. Аҳмадалиев бугунги кунда ҳам театрнинг қайноқ ҳаёти ичида. У ишлаётган Андижон вилояти, Охунбобоев номли театрнинг 70 йиллик юбилейи нишонланмоқда. Бундай паллада театрда бир умр ишлаб ўтган санъаткорларни ёдга олмоқ, улар ҳақида ёдномалар битмоқ ҳам фарз, ҳам қарздир.

Р. ФАЙЗИБОЕВА,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

ПАЙШАНБА, 5 ДЕКАБРЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Дўстлик ришталари».
9.05 Такрорий фильмлар экрани. «Шаҳарликлар». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Туғилган кун». Мультфильм.
18.25 «Чорвадор».
18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Оила». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.10 «Давр ва сиёсат». Жумҳурият банклари раҳбарлари билан очиқ мулоқот.
21.00 «Ахборот».
21.25 Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади...
21.40 Хоразм телевидениеси ва радиоси мақом дастасининг концерти.
22.35 «Мовий тоғлар ёки ҳақиқатдан узоқ воқеа». Бадиий фильм («Грузияфильм»).
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ»

СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Бу оқшомда» кўрсатуви.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.
21.30 Москва. Информацион программа.
22.05 Биржа янгиликлари.
22.20 «Кинонигоҳ».
23.55 «Пульс». Хабарлар.

● МТ

«Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.35 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
10.35 «Московия» ёшлар ансамбли билан учрашув.
11.15 «Чўчқабоқар». Мультфильм.
11.35 «Ҳамдардлик». Телефильм премьераси. 1-фильм (Ереван).
12.30 ТСН.
12.45 ИИВ маълумотларига кўра...
13.00 С. Прокофьев. «Монастирда ўқилган никоҳ». Операдан парчалар.

* * *

14.15 «Телемикст».
15.00 «Иқтисодий агентлик».
15.30 ТСН.
15.45 «Бугун ва ўша пайтларда».
16.15 «Дон Кихот ва Санчонинг тирикчилиги». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 3-серия.
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.25 ИИВ маълумотларига кўра...
18.40 ТСН.
18.55 «Ибодат». Телефильм премьераси («Союзтелефильм»).
20.05 МТ экранида биринчи марта. «Айбсизлик презумпцияси». Бадиий фильм («Ленфильм»).
21.30 Информацион программа.
22.05 Бош муҳаррирлар клуби.
22.55 «Торонтодаги мўъжизалар». Ҳужжатли фильм.
23.15 В. А. Моцарт туғилган кунига бағишланган концерт.
01.00 ТСН (сурдо таржимаси билан).

● МТ

«Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
9.50 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.20 Рус тили.
10.50 «Гулдаста». Мультфильм.
11.10 «Енгиш. Микеланджело Буонаротти». Пластик драма театри.
12.00 «Жданов Сталин паноҳида».
12.45 «Асраб, авайла».
13.35 «Россия ва дунё». Чехо-Словакия бизнесменлари — Россия бизнесменларига.
14.00 «Дилбар аёллар». Фильм-концерт.
15.10 «Вахтадагилар». Телефильм.
15.30 «Кўҳна Эллада рақслари».
15.50 Ритмик гимнастика.

* * *

17.45 «Биргаликда куйлайлик, дўстлар».
19.45 «Қирралар». Бадиий-публицистик кўрсатув.
20.25 Эълонлар.
20.30 Хабарлар.
20.50 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.05 «Вестник» Зальцбургда». Юрий Башмет ва унинг «Москва солистлари» камер оркестри». 1-фильм.
21.55 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.
22.25 «Бешинчи ғилдирак». Бадиий-публицистик кўрсатув.
23.25 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «Бешинчи ғилдирак» (давоми).

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «УЗПЛОДООВОЩВИНПРОМ» КОНЦЕРНИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАРИ ЖАМОАСИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-54-44, 33-16-27, 32-54-42. Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-54-33. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими — 32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими—32-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт- матбаачилик концерни. 700.000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткич — 64. 602. 68753 нусха чоп этилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 21.00. Буюртма — 6486.